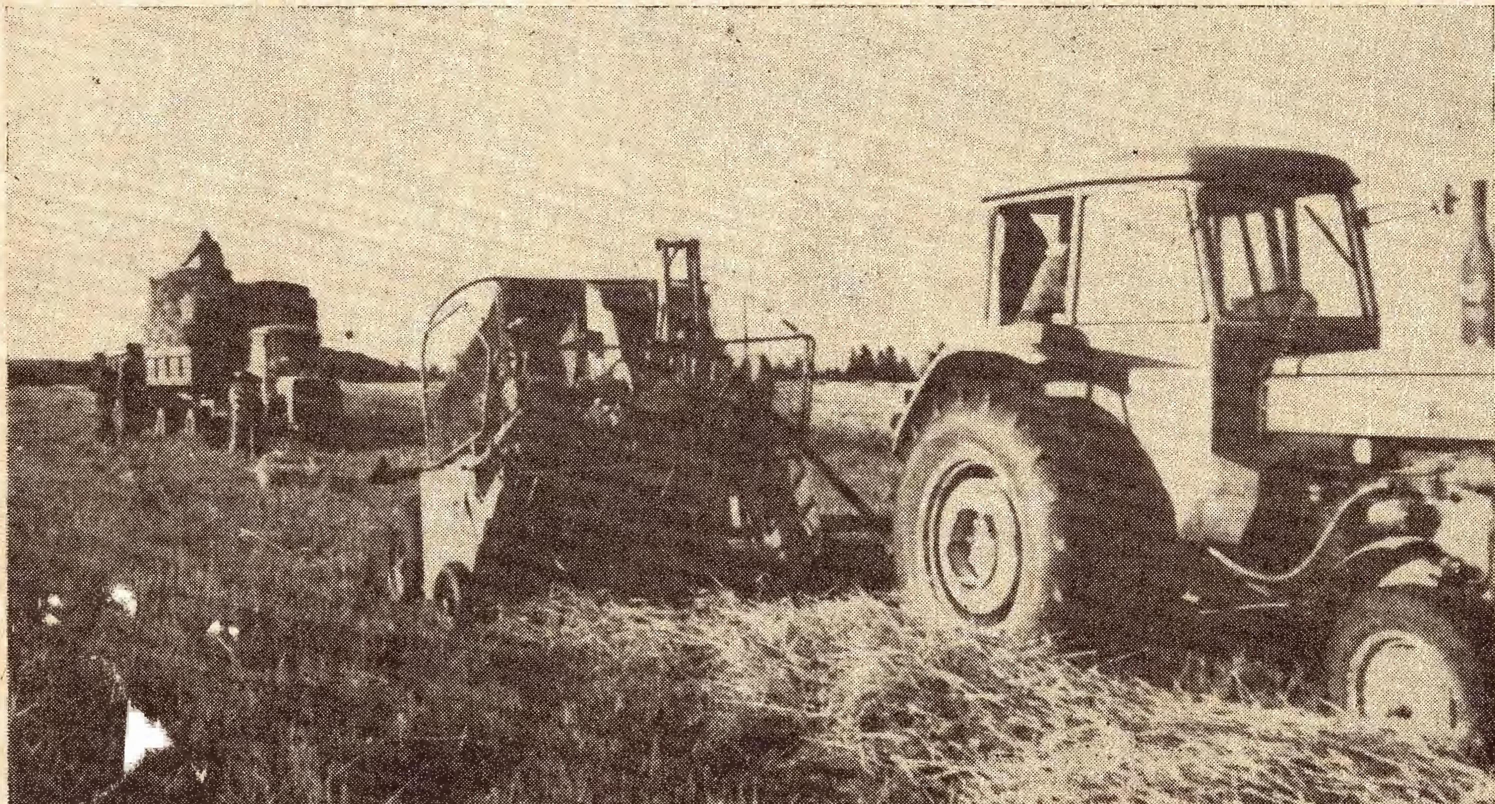

Ніва

ТЫДНЕВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 41 (1128) ГОД XXII БЕЛАСТОК 9 КАСТРЫЧНІКА 1977 г. ЦАНА 60 гр.

Асноўныя работы на палях Бельскага ПГР поўнасцю механізаваны.

СТО ВАГОНАЎ МЯСА

З нашай гаспадаркі даставім мы дзяржаве за некалькі гадоў 100 вагонаў мяса, — упэўнена сцвярджае дырэктар Казімеж Казлоўскі. Па прафесіі ён інжынер сельскагаспадарчай вытворчасці. Зараз кіруе дзяржаўнай сельскай гаспадаркай, асноўная сядзіба якой размясцілася ў цэнтры горада Бельска.

Зайшоў я да яго з прэтэнзіямі ад нашых чытачоў за абыякавасць да грамадскага дабра. То раз'езджана трактарамі дарога, то змарнаваны сілас...

Дырэктара не застаў. Нягледзячы на праліўны дождж, ён паехаў некуды на візітацыю аднаго са шматлікіх, падуладных яму сельскагаспадарчых аб'ектаў.

— Пачакайце, — заявіла сакратарша, — я зараз запытаю, ці няма яго на ферме ў Парцаве.

Яна ўключыла радыётэлефон — і тут жа адазвалася нейкая паненка з Парцава. Значыць, тэхніка... Відаць гэта ўжо ў дырэктарскім кабінеце.

— Інакш цяжка было б кіраваць такім сельскагаспадарчым гігантам, — крыху пазней паясніў мне Казімеж Казлоўскі. — Паглядзіце на карту нашых палёў.

Сапраўды, распоўзся гэты ПГР амаль ад Сямяціч да Заблудава і ад Цеханоўца да Гайнаўкі. На гэтай тэрыторыі да канца 1972 года гаспадарылі самастойна наступнымі ПГР-амі: Каменны Двор, Рудка, Пабікры, Вандалін, Дыдулі і Новае Беразова. Найлепшым з іх быў ПГР Каменны Двор. Гаспадарка задбаная, з добрымі традыцыямі.

Спецыялізаваўся ў садаводстве, і гэта давала яму даволі высокі штогадовы прыбытак.

Затое гаспадаркі ў Дыдулях і ў Новым Беразове, якія ўзніклі на аснове дзяржаўнага фонду зямлі, ніколі не змаглі развітацца з затратамі. Рудка, Пабікры і Вандалін таксама не мелі высокіх прыбыткаў. Усе яны разам у 1970 годзе „дапрацаваліся" да 2 мільёнаў затрат.

З такім „пасагам" пад канец 1972 года распачаў сваю вытворчую біяграфію аб'яднаны ПГР у Бельску. ПГР гэты пераняў усе дзяржаўныя сельскагаспадарчыя аб'екты, якія існавалі ў наваколлі Бельска і Гайнаўкі — уключна з абавязкам загаспадарвання ўсіх дзялянак дзяржаўнага фонду зямлі, які пастаянна ў гэтых раёнах накапляецца.

— Цяпер, — заяўляе дырэктар, — прадаем мы ў год: амаль 2 тысячы тон мяса і 1 мільён літраў малака, а на дабавак яшчэ 800 тысяч штук яек і 18-20 тон рыбы. Наш чысты прыбытак за 1976 год склаў 48 мільёнаў 800 тысяч злотых.

Цуд? Не, у эканоміцы, а тым болей у сельскагаспадарчай вытворчасці ніякіх цудаў не бывае. Уся тайна поспехаў зводзіцца да арганізацыі працы.

— Перш за ўсё, — паясняе дырэктар, — распачалі мы сваю дзейнасць ад апрацоўкі перспектыўных планаў спецыялізацыі для паасобных вытворчых звенняў, якія саставілі нашае сельскагаспадарчае аб'яднанне.

Каменны Двор, для прыкладу, надалей будзе займацца садаводствам. Ужо цяпер там 150 га зямлі пад фруктовымі дрэвамі. Неўзабаве будзе 220-230 га. У 1980 годзе з гэтай гаспадаркі прададуць звыш 2 тысяч тон яблык, а мэта — 5-6 тысяч тон у год.

Рудка — ялоўкі і малочныя каровы. Таксама і ў Парцаве. Пабікры — гэта ўжо ў Ломжынскім ваяводстве — свінаферма, з улікам гадоўлі свінаматак. Гацькі і Райск — адкорм свіней. Таксама і ў Вульцы Выганоўскай. У Дыдулях — мясная ялавічына. Новае Бера-

(Працяг на стар. 4)

Маёра Віктара Жураўскага я ўжо не раз сустракаў на розных урачыстасцях ЗБоВіД у Беластоку, але не ведаў, што ён такі заслужаны салдат. У ліпені выпадкова давялося мне пабываць у Чорнай Беластоцкай і пры гэтай нагодзе крыху пагаварыць з героем майго артыкула.

Віктар Жураўскі нарадзіўся ў 1901 годзе ў сям'і беднага селяніна каля Радама. Яшчэ зусім малым дзіцём, супольна з сям'ёй апынуўся ў Магілёўскай губерні, дзе хадзіў у школу. У 1920 годзе 19-гадовы хлапец паступіў у рады Чырвонай Арміі. Ваяваў супроць ворагаў маладой савецкай улады. Пасля накіравалі яго ў афіцэрскую школу ў Ленінград. Школу скончыў ў 1924 г. У

званні малодшага лейтэнанта аб'язджаў дзікіх коней на патрэбы арміі. У 1929 годзе кіруюць яго ў сёмую Кавалерыйскую дывізію і пасылаюць на Далёкі Усход ваяваць супраць контррэвалюцыі. У 1930 годзе пасылаюць у школу артылерыстаў. Зноў Ленінград. Праз тры гады вучобы Жураўскі атрымлівае званне ваеннага тэхніка I класа і едзе ў Ашхабад служыць у пагранічных войсках на пасадзе старшага інспектара баявой падрыхтоўкі. У Туркменіі быў да моманту вайны з Фінляндыяй.

— Гэта была асабліва цяжкая вайна, — успамінае маёр, — таму, што белафіны былі надта добра да яе падрыхтаваны. Аднак вайна з гітлераўскім фашызмам пабіла рэкорды ўсіх войн, якія свет ведае.

У час нападзення гітлераўскай Нямеччыны на Савецкі Саюз маёр Жураў-

Працяг на стар. 4

Віктар Жураўскі.

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „Ніве"

Настаўніца, маці, дзеяч ● Вада з крана для вёскі ● Для вас, музыканты! (новы конкурс) ● Узаемасувязі братніх літаратур ● Чары перад вяселлем ● Дзядзька Максім успамінае ● Не стала на рамонт ● Не дагадзіў жонцы ● Весткі з Гарадка, Кнаразоў, Чаромхі, Гайнаўкі, Белавежы, Беластока, Супраслі, Бельска ● Курс на той свет (новая аповесць у адрэзках) ● Модныя сумкі ● Песня „Melodia miłości".

КРАЯЗНАЎЧЫ СЛОЎНІК

БАБРОЎНІКІ

Трапіць у іх няцяжка: едучы па шашы з Саколкі ў Крынкі, праязджаеце вы ў якіх пяці кіламетрах праз вёску Каменку, у ёй паварочваеце налева і вось у 2-3 кіламетрах перад вамі гэтая мясцовасць з яе 42 гаспадаркамі, палеткамі **Далы, Дзягцяр, Маргіе, Пад Каменкаю** ды старымі родамі яе насельнікаў **Баранамі, Матукамі і Пашкамі**, а таксама тымі, што пасяліліся тут пазней: **Казлоўскім, Рэдзькам, Таудулем, Упучкам** і іншымі.

Пачаткі Бtypeброўнікаў крыюцца ў глыбокім мінулым, недзе ў XV стагоддзі, калі ў аграмаднай *Гродзенскай пушчы*, што прасціралася тады ад Коўна на поўначы і да ракі Супраслі на поўдні, ад ракі Нёман на ўсходзе і да Райграда на захадзе, пачалі спачатку часова, а потым і стала пасяляцца *асочнікі, касары, бортнікі, баброўнікі*, якія паходзілі з ваколіц Гродна. Вялікія князі літоўскія марнатраўнаю рукой раздавалі гэты аграмадны абшар сваім прыбліжаным Радзівілам, Бауфалам, Валовічам, Кундам, Галецкім і іншым, але адначасова дзе-нідзе засноўвалі свае „гаспадарскія" двары, між іншым, Малявічы і Сакалду. Пры гэтых дварах паўставалі таксама паселішчы вялікакняжацкіх падданых, абавязкам якіх было даглядаць пушчу і звярыну ў ёй. Баброўнікі і былі такім паселішчам аднаго ці двух сялян, пры двары ў Сакалдзе, яны сачылі за бабровымі жарэм'ямі на Ласоснай, Сакалдзе, Каменнай і іншых рэчках. У палавіне XVI стагоддзя ў выніку г.зв. *валочнай памеры* (1557 г.) з жыхароў Баброўнікаў былі знесены іх ранейшыя абавязкі па догляду бброў, яны атрымалі 10 валокаў зямлі і на іх былі ўскладзены такія самыя абавязкі, якія неслі ўсе вялікакняжацкія прыгонныя сяляне. Пры валочнай памеры абавязкам землямераў было „наразаць" валокі так, каб кожная з іх мела чатырохвугольную форму і падзялялася на тры роўныя часткі, каб можна было ўвесці надта ж прагрэсіўнае ў тыя часы *трохпольнае* гаспадаранне. Калі „рэзаць" так не ўдавалася, землямеры дзялілі зямлю на т. зв. „марговыя валокі", якія былі розныя па форме і не мелі трох роўных палеткаў. У Баброўніках былі якраз „марговыя валокі", след па якіх і захаваўся да нашых часоў у назве палетка „Маргіе". А што гэтая вёска мела нейкае дачыненне да вялікакняжацкага двара ў Сакалдзе, побач якога пазней вырасла сённяшняя Саколка, сведчыць якраз тое, што сенажаці яна атрымала на рацэ Сакалдзе каля Саколкі.

Калі мы ўжо неяк акрэслілі адлеглыя пачаткі Баброўнікаў, загляньма цяпер у менш даўнія, але зусім не менш, калі не больш змрочныя часы.

— Пытаецеся, як калісьці людзі жылі? — Дзевяностагадовая **Людвіка Матук** задумваецца і пахмурнее. — Мучы-

(Працяг на стар. 4)

„Акулы" кватэрнага бізнесу

Не так даўно старонкі шведскіх газет абышоў фотаздымак аднаго з дамоў па вуліцы Флемінг-гатан у Стакгольме. Гэты з выгляду непрыкметны будынак набыў сумную славу: за апошнія некалькі гадоў дом шэсць разоў пераходзіў з рук у рукі і кожны раз кошт яго ўзрастаў. Выпадак гэты далёка не адзінкавы. Шэсць разоў за чатыры гады прадаваўся дом у стакгольмскім раёне Седэрмальме — за гэты час кошт яго патроіўся. Адзін з дамоў на Кунгсхольмене за чатыры гады зямяніў пяцярых уладальнікаў і падаражэў пры гэтым з 1,8 да 3,4 мільёна крон. Адпаведна расла і кватэрная плата, якую гаспадары дома бралі з жыхароў. Спекуляцыя на шведскім кватэрным „рынку" дасягнула небывалых дагэтуль маштабаў і стала, паводле выказвання газеты „Экспрэсен", адным з самых даходных артыкулаў вялікага бізнесу.

У краіне з усё большым неспакоем гавораць аб вострым недахопе жылля і скарачэнні аб'ёму жыллёвага будаўніцтва. Паводле афіцыйных даных, у мінулым годзе ў Швецыі было пабудавана амаль у пяць разоў менш кватэр, чым у 1970 годзе.

Вядома, нельга сказаць, што гарадское будаўніцтва зусім замарожана. У цэнтры Стакгольма вы ўбачыце нямала дамоў, апранутых у рыштаванні, — тут, нягледзячы на недахоп плошчы і цеснату, вядзецца будаўніцтва адміністрацыйных будынкаў. У новых раёнах узводзяцца і жылыя комплексы. У шведскіх будаўнікоў выдатная і зусім заслужаная рэпутацыя. Будуюць яны якасна і прыгожа. Новыя кварталы Стакгольма і іншых гарадоў радуюць вока арыгінальнымі фасадамі будынкаў, прадуманасцю планіровак. І пры ўсім гэтым мноства кватэр у новых дамах застаюцца незаселенымі. Як сведчыць афіцыйная статыстыка, на пачатак верасня 1976 года ў Швецыі налічвалася каля 19 тысяч пустуючых кватэр. Тлумачыцца гэта толькі тым, што кватэры гэтыя не па кішэні большасці шведаў.

Рост цэн на жыллё цесна звязан з падаражэннем будаўнічых матэрыялаў, кошт якіх павялічыўся за перыяд з 1972 па 1976 гады амаль на 70 працэнтаў. Гэтаму ў немалой ступені садзейнічае і працэс канцэнтрацыі вытворчасці ў данай галіне шведскай эканомікі. Так, за кароткі тэрмін рэзка ўзмацніў свой уплыў у вытворчасці цэменту „Эўрокайцэрн". Вытворчасць дзвярэй, аконных рам, паркету, драўляных перакрыццяў амаль поўнасцю манапалізавана вядомым канцэрнам „СТАБ", а фірма „Л. М. Эрыксан" сканцэнтравала ў сваіх руках вытворчасць электраабсталявання. Такое становішча дае ўладальнікам канцэрнаў магчымасць беспакарана павышаць цэны на сваю прадукцыю.

У выніку ў Швецыі склалася вельмі спрыяльнае становішча для дзейнасці „акул кватэрнага бізнесу", якія, карыстаючыся бяспраўным становішчам працоўных — кватэранаймальнікаў, пазбаўляюць многіх з іх магчымасці мець дах над галавой, адвольна ўстанаўліваючы ўсё больш высокія цэны на жыллё.

Н. Буколаў

Не захапляйцеся тэлебачаннем...

„Англічане паступова ператвараюцца ў нацыю хворых людзей, таму што больш чым палавіну часу праводзяць перад сваімі тэлевізарамі", — такі вывад зрабіў віцэ-старшыня брытанскай асацыяцыі астэапатыі Дуглас Драйсдзел.

Болі ў паясніцы, пагаршэнне кровавароту, дэфармацыя пазваночніка — вынікі захаплення жыхароў Брытанскіх астравоў тэлебачаннем. З гэтай жа прычыны, лічыць Драйсдзел, у Англіі расце колькасць поўных людзей. Часта з мэтай эканоміі сродкаў брытанцы гадзінамі сядзяць ля блакітнага экрана, замест таго, каб пайсці ў кіно або тэатр. Так эканамічны крызіс і рост дарагоўлі адбіваюцца і на прывычках жыхароў Англіі.

У якасці аднаго са сродкаў барацьбы з хваробамі, якія спадарожнічаюць аматарам тэлебачання, Драйсдзел раіць „не радзей чым кожныя 45 мінут уставаць са сваіх крэслаў і рабіць размінку".

Летапіс дружбы. Ад 6 да 13 кастрычніка 1976 года ў Беларусі адбыліся Дні польскай літаратуры. Яны выліліся ў вялікае і радаснае свята, яшчэ раз прадэманстравалі непарушную брацкую дружбу паміж савецкім і польскім народамі. Маршруты гэтых Дзён праляглі ў найбольш далёкія куткі рэспублікі. Незабыўныя ўражанні засталіся ў польскай дэлегацыі ад прабывання ў пасёлку Леніна. Тут адбыўся мітынг савецка-польскай дружбы, прысвечаны 33-й гадавіне ўтварэння Войска Польскага. Разам з польскімі турыстамі члены дэлегацыі наведалі музей савецка-польскай баявой садружнасці, удзельнічалі ў пасадцы 17-кіламетровай алеі дружбы, што працягнулася цяпер ад раённага цэнтра Горкі да пасёлка Леніна, дзе ў кастрычніку 1943 года дывізія імя Тадэуша Касцюшкі, разам з воінамі Савецкай Арміі прыняла першы, пераможны бой супраць гітлераўскіх акупантаў і гэтым сведчыла нараджэнне народнага Войска Польскага.

На здымку: на мітынгу выступае намеснік міністра нацыянальнай абароны ПНР генерал броні Ю. Урбановіч.

ПРЫПАМІНАЕМ!
ХТО ХОЧА ПАЕХАЦЬ У ГРОДНА?

НАШ КОНКУРС

У жніўні супольна з „Гродзенскай праўдай" і „Газетай Вспулчэснай" аб'явілі мы вялікі конкурс „Сярод сяброў". Прыпамінаем, што ў ім могуць прыняць удзел усе нашы чытачы.

А вось 11 пытанняў, на якія трэба падрабязна адказаць.

1. Якія мясцовасці звязаны з прабываннем У. І. Леніна ў Польшчы?
2. Калі Савет Народных Камісараў Савецкай Расіі абвясціў дэкрэт аб праве польскага народу на незалежнасць і самавызначэнне?
3. Назавіце палякаў — актыўных удзельнікаў Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі (не менш пяці прозвішчаў).
4. Дайце некалькі прыкладаў супрацоўніцтва КПСС і ПАРП (сустрэчы на вышэйшым узроўні, узаемныя візіты партыйных дзеячоў па абмену вопытам і інш.).
5. Калі быў падпісаны дагавор аб дружбе, супрацоўніцтве і ўзаемадапамозе паміж СССР і ПНР і калі быў прадоўжаны на далейшы перыяд?
6. Назавіце важнейшыя міжнародныя мірныя ініцыятывы з удзелам СССР і Польшчы.
7. У будове якіх аб'ектаў, пабудаваных і будуючыхся на тэрыторыі Польшчы, бярэ ўдзел СССР? (Назавіце не менш трох аб'ектаў).
8. У будове якіх аб'ектаў, пабудаваных і будуючыхся на тэрыторыі СССР, бярэ ўдзел Польшча? (Назавіце прынамсі тры аб'екты).
9. Якія вышэйшыя навучальныя ўстановы Гродна і Беластока супрацоўнічаюць між сабой?
10. Якія прадпрыемствы і ўстановы Беластока і Гродна супрацоўнічаюць і падтрымліваюць сяброўскія сувязі?
11. Калі адбыўся першы фестываль савецкай песні ў Зялёнай Гуры, каторы па ліку апошні фестываль і хто з'яўляецца яго арганізатарам?

Чытачоў, адказы якіх журы прызнае найлепшымі, чакаюць спецыяльныя ўзнагароды. Дадатковай узнагародай для переможцаў з нашага рэгіёна будзе двухдзённы побыт у г. Гродна, куды будуць яны запрошаны на ўрачыстае ўручэнне ўзнагарод у лістападзе г.г. Пераможцы з Гродзеншчыны будуць у сваю чаргу запрошаны ў Беласток.

Апрача спецыяльных узнагарод, тых чытачоў, якія возьмуць удзел у конкурсе і прышлюць правільныя адказы, чакае яшчэ 15 іншых каштоўных узнагарод.

Запрашаем усіх чытачоў прыняць удзел у конкурсе. Адказы неабходна прысылаць да 15 кастрычніка г.г. на адрас:

Redakcja „Niwy", ul. Wesołowskiego 1, 15-950 Białystok. „Сярод сяброў".

З БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ

ВЫДАЕ „МАСТАЦКАЯ ЛІТАРАТУРА"

Якія кнігі атрымаюць чытачы ў наступным годзе? Пра гэта расказвае тэматычны план выдавецтва „Мастацкая літаратура".

Шырокая і разнастайная тэматыка раманаў, якія атрымаюць чытачы. Пра далейшы лёс герояў „Палескай хронікі" І. Мележа расказвае новы раман „Завеі, снежань". Жыццю заходнебеларускай вёскі напярэдадні другой сусветнай вайны прысвечаны раман В. Адамчыка „Чужая бацькаўшчына". У грозны і слаўны 1917 год пераносіць чытача раман Л. Дайнекі „Людзі і маланкі". Пра гераічныя подзвігі савецкіх маракоў у дні вайны, пра іх мірную службу расказвае раман В. Хомчанкі „Вяртанне ў агонь". Станаўленне новага жыцця ў былой заходнебеларускай вёсцы — тэма рамана В. Каваленкі „Падвышанае неба".

У наступным годзе чытачоў чакае новая сустрэча з В. Быкавым, які выдае дзве аповесці ў адной кнізе — „Яго батальён" і „Чорны лес". Выйдуць таксама кнігі аповесцей і апавяданняў: „Ваўчыца з Чортавай ямы" Б. Сачанкі, „Родныя шыроты" А. Кулакоўскага, „Свежая рыба" А. Карпюка, „Над чыстым полем" А. Жука, „Калі ласка, скажы" В. Гілевіча і інш.

Не менш багаты выдавецкі план на кнігі паэзіі. Сярод запланаваных да выдання зборнікі, у якія ўвойдуць творы, напісаныя ў апошнія гады: „Абсяг" Р. Барадуліна, „Варта вернасці" Г. Бураўкіна, „Альфа" В. Вярбы, „Вышыня святла" В. Віткі, „Водбліскі" С. Гаўрусёва, „Плуг" Г. Кляўко, „Лінія жыцця" А. Лойкі, „Поле" П. Макаля, „Ёсць на свеце мой алень..." А. Пысіна, „Шлях-360" А. Разанава, „Памятная вярста" Ю. Свіркі, „Дыханне трысцягу" Р. Семашкевіча, „Ясельда" Я. Янішчыц.

У будучым годзе чытачы атрымаюць новыя тамы падпісных выданняў. Выйдуць дзве апошнія кнігі сямітомніка П. Броўкі, два першыя тамы шасцітомніка М. Танка.

Запланавана выданне выбраных двухтомнікаў А. Бачылы, К. Кірэенкі, С. Шушкевіча. Мяркуецца выдаць аднатомнікі А. Бажко, Э. Валасевіча, У. Ляпёшкіна, П. Пранузы, А. Русака, Я. Сіпакова.

Новыя кнігі папоўняць бібліятэку літаратуразнаўчых і крытычных прац. Выдаюцца артыкулы, эсэ і літаратурныя партрэты Я. Брыля; сабраныя ім у кнігу „Крыху пра вечнае". Паэтычнаму майстэрству класікаў і сучасных аўтараў прысвечаны зборнік Н. Гілевіча „У гэта веру". Працягам пошукаў у галіне гісторыі беларускай літаратуры будзе новая манаграфія Г. Кісялёва „Пошукі імя". Літаратуразнаўчыя і крытычныя артыкулы, эсэ, успаміны, публіцыстычныя выступленні сабраны ў кнізе М. Лужаніна „З ранку да вечара". З літаратурна-крытычнай спадчынай М. Лынькова пазнаёміць чытача кніга „Літаратура і жыццё". Сучаснаму літаратурнаму працэсу, разгляду класічных твораў прысвечаны зборнік І. Навуменкі „Кніга адчыняе свет".

Sobota 8. X. — 6.30 Tech. Rol. Upr. rośl. (28) 7.00 Mech. rol. (23). 8.30 Orzeł czy reszka — pol. dramat sens. 10.00 Dla kl. VII Zool. 12.45 Tech. Rol. Hod. zwierząt (5). 13.25 Mech. rol. (3). 14.40 Red. szk. zap. 14.50 Pr. dnia. 14.55 Radzimy rol. 15.05 Obiektyw. 15.35 Dla dzieci. 16.05 Życiorys Kraju Rad: 1918—1921 Wojna Domowa — dok. film radz. 16.50 Latarnia czarnoksięska — pr. filmowy. 17.20 Dziwni ludzie — radz. dramat obycz. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Filmy z Marylin Monroe: Książę i aktoreczka — kom. 22.30 Dziennik. 22.45 Tysiące świateł — film rozr. 23.20 Lunatyczka. — ang. dramat sens.

Niedziela 9. X. — 7.00 Tech. Rol. Hod. zwierz. (5). 7.30 Mech. rol. (3). 8.00 Nasze spotkania. 8.20 Now. w domu i zagr. 8.35 Sport. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.20 Antena. 10.45 Ludzie i samochody — fr. film dok. 11.45 Dziennik. 12.00 Rozmowy rol. 12.30 Z kamerą wśród zwierz. 13.00 Tylko w niedzielę.

Poniedziałek 10. X. — 12.45 RTV szk. śred. J. pol. (28). 13.25 Wskaz. met. (10). 15.25 NURT — filozof. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Miasta, które mogły zginąć. 17.00 Zwierzyniec. 18.00 Stawka większa niż życie — serial TP. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr TV. G. Zapolska „Skiz". 22.05 Camerata. 22.35 Gdy zaczynaliśmy... 22.45 Dziennik.

Wtorek 11. X. — 6.00 RTV szk. śred. J. pol. (28). 6.30 Wskaz. met. (10). 7.30 Film fab. 9.00 Dla kl. III Przygoda w lesie. 10.00 Dla kl. I—III Czer. żółte, ziel. 11.05 Dla kl. III lic. J. pol. 12.45 RTV szk. śred. J. pol. (5). 13.25 Chem. (6). 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Studio Mł. 17.00 Kółko i krzyżyk. 17.35 Magazyn motor. 17.45 Nie tylko dla kobiet. 18.20 W Starym Kinie. 18.50 Radzimy rol. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Z życia wzięte — serial CSRS. 21.30 Uroczysty koncert z okazji 34 rocz. Powst. Ludowego WP. 22.30 Pr. oświat. 23.00 Dziennik.

Środa 12. X. — 6.30 RTV szk. śred. J. pol. (5). 7.00 Chem. (6). 9.00 Dla kl. VI Fiz. 9.30 Z życia wzięte — serial CSRS. 12.00 Dla kl. VIII Chem. 12.45 RTV szk. śred. Mat. (36). 13.25. Biologia (28). 15.25 NURT — Jaki jesteś siedmiolatku? 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Boutique z książkami. 17.00 Dla dzieci. 17.30 Los. Małego Lot. 17.40 Sport. 18.40 Z przyrodą na Ty. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 W te dni przedwiosenne — fab. film pol. 22.15 Festiwal Orkiestr Wojsk. 22.55 Dziennik.

Czwartek 13. X. — 6.30 RTV [illegible] śred. Mat. (36). 7.00 Biolog. (28). 8.20 W [illegible] przedwiosenne — fab. film pol. 10.00 [illegible] II lic. J. pol. 12.00 Dla kl. VII J. pol. 12.45 [illegible] szk. śred. Mat. (4). 13.25 Biolog. (5). 15.55 [illegible] dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Spoza gór i rzek. 17.00 Ekran z Bratkiem. 18.00 Patrol. 18.20 Sonda. 18.50 Radzimy rol. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Wyszła z domu i nie wróciła — film krym. ang. 21.50 Pegaz. 22.35 Dziennik.

Piątek 14. X. — 6.30 RTV szk. śred. Mat. (4). 7.00 Biolog. (5). 7.35 Walka o „Jadwigę" — fab. film CSRS. 9.00 Dla kl. III Żołnierz Polski. 10.00 Dla kl. VI Geogr. 11.05 Dla kl. VII Wych. ob. 12.45 RTV szk. śred. Upr. rośl. (29). 13.25 Hod. zwierz. (27). 15.25 NURT — Zakład pracy a kształc. zawod. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Zapraszamy na stad. 17.00 Pora na Telesfora. 17.30 Poradnik zmotor. turysty. 17.40 Kwadrans z zespołem „Wierasy". 17.55 Cienie zanikają w południe — serial ZSRR. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Niedziela jest zbyt odległa — fab. film austral. 22.15 Teatr Małych Form. W. Terlecki: Trójkąt z pieskiem. 22.55 Dziennik.

Piątek 7 X — 7.55 Sesja Rady Najwyższej ZSRR. 12.30 Koncert. 12.55 Film fab. 15.55 Trans. koncertu z Pałacu Zjazdów. 19.00 Na sesji Rady Najwyższej ZSRR. Po sprawozdaniu — hokej. Dynamo (Moskwa) — Traktor (Czelabinsk). 3 tercja.

Sobota 8 X — 9.30 W świecie zwierząt. 10.30 Film anim. 12.00 Hokej. CSKA — Dynamo (Ryga). 17.40 Spektakl. 20.40 P. nożna. Francja — ZSRR.

Niedziela 9 X — 11.55 Film fab. 13.35 Piosenka — 77. 14.00 Panorama międzynar. 14.30 Filmy anim. 15.00 Klub film. 16.35 Koncert. 17.30 Film fab. 19.30 Koncert.

КІНО

Białowieża Najlepsza w świecie — pol. 11—12. Ostatni pociąg z Gun Hill — USA 13—14. Czarna karawana — radz. 15—16.

Bielsk Podlaski Stróż plaży w sezonie zimowym — jug. 11—12. Bez ojca — radz. 13—14. Na tropie Wilby'ego — ang. 15—16.

Czyże Magellan powraca — rum. 16.

Dubicze Cerkiewne Mazepa — pol. Najlepsza w świecie — pol. 12—16.

Michałowo Powrót tajemniczego blondyna — fr. 11—12. Ostatnie spotkanie — radz. 13—14. Tomcio Paluch — fr. 15—16.

Mielnik Rywalka — fr. 12. Przygody Gerarda — ang. 15—16.

Milejczyce Pierwsza spokojna noc — wł. 11—12. Robert i jego małpka — czes. 13—14. Samotnik — fr. 15—16.

Narew Grzech Antoniego Grudy — pol. Policjanci — USA 12—16.

Narewka Nocne widma — ang. Witia, Masza i morska piechota — radz. 12—16.

Nurzec Czerwona wstążeczka — koreański 11—12. Trudny jest tylko pierwszy krok — radz. 13—14. Odbicie w lustrze — węg. 15—16.

Orla Nieposkromieni hajducy — węg. Olśnienie — pols. 12—16.

Rajsk Hostessa — NRD. Krótkie życie — wł. 12—16.

BZGraf. Zam. nr 2381 B-4

Свята ўраджаю

У нараўскіх дажынках прынялі таксама ўдзел прадстаўнікі ваяводскіх улад: сакратар Ваяводскага камітэта ПАРП у Беластоку Станіслаў Зялінскі, старшыня ВК ЗСЛ Ежы Гжыбчак і віцэ-ваявода Станіслаў Топур.

Цяжкае і працавітае лета нашы сяляне па старадаўняму звычаю закончылі святкаваннем дажынак. Адбыліся яны ва ўсіх гмінах. Нас запрасілі ў Нарву, дзе галоўным арганізатарам сёлетняга свята ўраджаю быў спулдзельчы сельскагаспадарчы камбінат.

Хлеб-соль — сімвал сёлетняга ўраджаю — ад імя спулдзельцаў, прадстаўніком якіх з'яўляліся Лідзія Ляшчынская з Макаўкі, і ад імя сялян-аднаасобнікаў, якіх прадстаўляў Мікалай Петручук з Трасцянкі, прыпаднеслі гаспадару нараўскіх дажынак, сакратару гміннага камітэта партыі ў Нарве Міхалу Зубрыцкаму.

Калі распачалася мастацкая частка, удзельнікі дажынак асабліва сардэчна сустрэлі самадзейнікаў з Ласінкі, якімі апякуецца Сцяпан Паскробка. Яны спявалі народныя беларускія песні, якія спрадвеку захаваліся ў іх роднай вёсцы.

Галоўны дажынкавы вянок неслі спулдзельцы з Нарвы. У 1975 годзе ўсе спулдзельні прадукцыйныя ў гэтай гміне аб'ядналіся і стварылі адзін сельскагаспадарчы камбінат, які зараз дае дзяржаве 43 працэнты ўсёй сельскагаспадарчай таварнай прадукцыі Нараўскай гміны, хаця апрацоўвае толькі 18 працэнтаў зямельных угоддзяў. Асабліва вялікія намаганні кладуць нараўскія спулдзельцы на развіццё жывёлагадоўлі.

Сяляне мелі магчымасць пазнаёміцца з сучаснай сельскагаспадарчай тэхнікай.

Тэкст і фота В. Рудчыка

Ад родных ніў

ВОСЕНЬ

Скрозь прастор на пустым полі,
Цягне халадком,
Бульба светлая ў разоры
Сцелецца радком.
Ўжо лугі адзялянелі,
Смуціцца рака,
Салаўі даўно адпелі,
Не чуць жаўрука.
Вакруг белыя бярозкі
Лісцем залацят,
Жураўлі, як дзве дарожкі,
Высока ляцят.
Там з таполяй вецер б'ецца,
Хіліт і трасе,
І бессільно лісце рвецца,
Па палях нясе.
Шумам колкім лес зліваe,
Не хапае слоў.
Просто сэрцо заміpae,
Дзе бы не зайшоў.
Ўсё галее, раздзяецца,
Туліцца да сну.
Зямля радасна прачнецца
Прывітаць вясну.
Ціха дрэмле вёска ў долі,
Яно цёпла ў хаць,
Людзі змучацца на полі,
Будут спачываць.

А. Леўшук
Циванюкі

У васількоўскай бібліятэцы

Бібліятэка горада і гміны Васількова знаходзіцца ў прасторным мураваным будынку. Ён розніцца ад усіх іншых. Усім у вока кідаецца яго сучасны выгляд. У бібліятэцы 16 тысяч кніжак для дзяцей і дарослых, поўнае бібліятэчнае абсталяванне, нават каляровы тэлевізар і яшчэ тэлефон (гэта ўжо асабліва вялікая выгада). Бібліятэкай карыстаецца больш 1400 чытачоў. Звыш сямісот наведвальнікаў маюць філіял гэтай мейска-гміннай бібліятэкі ў Студзянках і дзевяць бібліятэчных пунктаў. У васількоўскай бібліятэцы працуюць Барбара Сабалеўская (кіраўнічка, семнаццаты год працы) і Марыя Браслаўская (шосты год). Барбара Сабалеўская няраз ўзнагароджвалася за свае поспехі ў працы. Яна сама высока цэніць працу бібліятэчных пунктаў у Варашылах (кіруе ім Марыя Брулінская) і ў Сахонях (вядзе яго Марыя Вярцінская).

У васількоўскай бібліятэцы добрая атмасфера. Сюды ахвотна заходзяць школьнікі, якія паглыбляюць свае веды, выкарыстоўваючы падручны кнігазбор. Знайсці тут можна кнігі на розныя тэмы, энцыклапедыі, слоўнікі і г.д. Да таго кожны год у бібліятэку прыбывае каля тысячы новых кніг.

Кіраўнічка бібліятэкі арганізуе многа сустрэч з пісьменнікамі і журналістамі, дэкламатарскія конкурсы, кніжныя латарэі і кірмашы. У гэтыя мерапрыемствы ахвотна ўключаецца і школьная бібліятэкарша Галіна Радзішэўская.

Яшчэ пра найбольш пастаянных васількоўскіх чытачоў. Да іх належаць: Антаніна Сідаровіч, Юльян Замойскі, Расціслаў Гурскі і іншыя. Найчасцейшы тут госць — моладзь.

Барбара Сабалеўская гаворыць, што хаця зараз маладыя людзі працуюць, глядзяць тэлеперадачы, ходзяць на танцы і ўсё гэта займае шмат часу, але знаходзяць і вольны час на прачытанне кніжкі. Усё гэта дзеля таго, каб пашыраць гарызонты сваіх ведаў, разумець розныя з'явы нашага сучаснага жыцця. Вядома ж, што пасля прачытання добрай кнігі нешта астаецца ў чалавека...

Доўга вечарамі свецяцца вокны ў васількоўскай бібліятэцы. Тут збіраюцца людзі, якія імкнуцца паглыбляць свае веды і хочуць лепш пазнаёміцца з акружаючым жыццём. Усе яны верныя сябры добрай кніжкі.

Я. Ц.

Гутарка дзядзькі Максіма

Людзі і... вошы

Жывуць на гэтым свеце людзі, аднак здараюцца і... вошы. Людзі здаўна імкнуцца, каб ім ды ўсім іншым іх пабратымцам жылося ўсё лепш, выгадней, каб заўсёды ствараць штосьці новае, карыснае. А вошы? Як вошы...

Выбачайце, даражэнькія, мне, старому, гэтую філасофію. Аднак... адна вош вясковая нервы мне зусім... разумееце... учора на сходзе...

Сакратар нашай партыйнай арганізацыі супольна з солтысам запрапанавалі, каб прыдумаць нейкі грамадскі чын.

— Вады нам трэба! — сказаў я. — Святло маем, краму маем, рамізу маем, школу маем, святліцу маем, а вось вады, вядома, з водаправода, каб і ў хаце і ў хлявах для жывіны...

І тут... гэтая вош выскачыла з барады. Цімохам яе завуць у нас.

— А хто будзе плаціць за гэты водаправод? — запішчаў ён. — Ці вы сабе ўяўляеце, колькі каштуе такая інвестыцыя? За электрыфікацыю плаці, за меліярацыю плаці, а тут знайшоўся яшчэ такі разумны, што вады яму захацелася! У мяне на панадворку свой уласны калодзеж. Служыў майму бацьку і мне яго яшчэ хопіць...

Настала маўчанне. Доўгае, зацяжное. Дарэмна сакратар разам з солтысам заахвочвалі ўсіх прысутных да дыскусіі, дарэмна хвалілі маю прапанову, што яна добрая, што гміна нам дапаможа...

Людзі маўчалі, а паціху ў думках кожны пералічваў, колькі грошай спатрэбіцца на гэты водаправод. Я зразумеў, што на гэты раз адна паршывая вош запаскудзіла ўсю добрую справу. Сплюнуў са злосці і паплёўся дамоў. Палашка ўжо спала. На стале стаяла халодная вячэра. Пасёрбаў я крыху капусты, перакусіў адубянелай бульбай і сам таксама залез у пасцель. Спаць аднак не хацелася. Устаў, уключыў тэлевізар, каб неяк крыху супакоіцца. Гаварылі аб палітыцы, аб пленарным па-

(Працяг на стар. 5)

(Працяг са стар. 1)

скі знаходзіўся ў войсках цяжкай артылерыі на пасту камандзіра дывізіёна. Ваяваў на паўночна-волхаўскім фронце. У 1943 годзе па заклiку польскіх камуністаў у СССР і пры дапамозе савецкага ўрада арганізавалася дывізія пяхоты імя Тадэвуша Касцюшкі. Віктар Жураўскі накіроўваецца ў польскую дывізію, дзе ў 2 палку заняў пост шэфа артылерыйскай службы. І так з гэтай роднай дывізіі Віктар Жураўскі пачаў свой вызвалены шлях. Закончыў яго аж на Эльбе.

Верачы аўтаручку ў рукі, я не ведаў, ад чаго пачаць расказ аб Жураўскім. У яго надта багатая біяграфія. Хапіла б на немалую кніжку, а тут трэба ўсё гэта скараціць, бо, відома, „Ніва" не можа аддаць мне ўсяго нумара. Таму мне даваліся толькі працягнуць нітку па дарогах, пройдзеных гэтым чалавекам. Ён без самахвальства, але не без хваляваня расказвае, як сам з кулямётам адбіў нямецкі дэсант, які хацеў акружыць штаб дывізіі.

— Праўда, — гаворыць Жураўскі, — хутка прыйшла дапамога, але каб не мая разведка прадполя боя, то немцы штаб акружылі б. Ніхто не ведаў, дзе яны, і штаб надта высунуўся наперад.

Жураўскі смяецца і гаворыць, што пасля гэтага камандзір дывізіі ніколі не дазволіў яму пяшком хадзіць. Апрача таго, узнагародзіў медалем і пасля вайны на банкеце ў Варшаве назваў сваім вызваліцелем.

Віктар Жураўскі з жонкай жыве цяпер у Чорнай Беластоцкай. Яму 76 год і ён на пенсіі, але не сядзіць з заложанымі рукамі — піша пра сваё мінулае і як ветэран ходзіць на сустрэчы са школьнай моладдзю. Ён жыва расказвае маладому пакаленню пра змаганні свайго пакалення. У Жураўскіх чацвёра дзяцей. Усе яны атрымалі па экземпляру „пройдзенага", каб не забывалі, кім былі іх бацька.

— Чаму „быў"? — пытаю. — Вы яшчэ добра выглядаеце і будзеце жыць доўга. Гаварыце „ёсць".

— Так, — адказаў размоўца. — Я сапраўды надзвычай сябе адчуваю, але слабое сэрца...

Запрасіў мяне ў хату і паказаў свае ўзнагароды. Іх многа. Падзякі ад маршала Сталіна і камандуючага Войска Польскага Жымерскага. А дыпломаў я не лічыў, палічыў толькі ордэны і медалі. Аж трынаццаць. Сярод іх Чырвоная Зорка, Айчыннай вайны II ступені і Крыж Кавалерскі Ордэна Адраджэння Польшчы. Гмінныя ўлады называюць яго вялікім грамадзянінам і нават у школьным кутку народнай памяці вісяць здымкі і ўзнагароды Жураўскага.

Яшчэ крыху мы пагаварылі, і я мушу развітацца з гэтым добразычлівым чалавекам, бо служба не дружба, як гэта гаворыць.

Васіль Петручук

(Працяг са стар. 1)

зова мае даваць 150 тон мяса і 35 тысяч літраў малака.

Дырэктар, як з рукава, сыпле назвамі вёсак і лікамі. Не ўсё паспяваю запісваць. Ды не ў гэтым справа. Важнейшае, што з гэтых лікаў складаецца вобраз разгалінаванага, але і прадуманага, добраўпарадкаванага сельскагаспадарчага аб'яднання новага тыпу — вобраз **сацыялістычнай вясковай гаспадаркі.**

— Усе палявыя работы, — заўважае дырэктар, — у нас амаль поўнасцю механізаваны. Мінеральныя ўгнаенні, для прыкладу, рассяваем мы з самалётаў.

Гаворыць ён яшчэ пра ўраджай, аб якім у гэтых раёнах ніхто ніколі не марыў, аб заработках рабочых, якія перавышаюць 6 тысяч злотых у месяц, аб пабудове жыллёвага пасёлка пад Бельскам і шмат яшчэ аб чым... А мне ўсё ў памяці гэты згнілы сілас каля вёскі Пілікі...

— Што ж, — уздыхае дырэктар, — пры нашай масавай прадукцыі ўзнікаюць затраты. Трэба было б будаваць спецыяльныя, вельмі дарагія, высокапрадукцыйныя сіласныя вышкі, а пакуль іх няма... ніхто яшчэ лепшага метаду сіласавання кармоў не прыдумаў. Трэба гэта рабіць пад адкрытым небам. А сілас у час ферментацыі, відома, мёдам не пахне. Ды яго верхні слой, часам да 20% агульнай масы, проста гніе і трэба яго кудысьці вывозіць... І на гэта ніякай рады няма. У кожнай масавай вытворчасці бываюць адпадкі. Мы, для прыкладу, проста не ведаем, куды дзяваць гнаявіцу, якой накапліваецца ў нас кожны дзень многія тысячы літраў.

Званіць тэлефон. Паведамляюць, што праз некалькі мінут прыязджае з Варшавы егермайстар, інспектар па паляванні.

— І гэтым вы таксама займаецеся? — не скрываю я свайго здзіўлення.

— А як жа, — гаворыць дырэктар.

І мы развітваемся да наступнай сустрэчы.

Віктар Рудчык
Фота аўтара

З ЧЫГУНАЧНАЙ ЧАРОМХІ

Сцяг чыгуначнікам

Як ужо пісала „Ніва", 10 верасня ў Чаромсе адбыўся святочны вечар з нагоды Дня чыгуначніка. У ім прыняліўдзел сакратар ваяводскага камітэта ПАРП у Беластоку Юзэф Пяхоўскі, старшыня ваяводскай камісіі прафсаюзаў у Беластоку Юзэф Трусевіч, дырэктар цэнтральнай дырэкцыі ПКП у Варшаве Станіслаў Худы, дырэктар раённай дырэкцыі ў Беластоку Мар'ян Варановіч, а таксама некалькі дзесяткаў запрошаных перадавых чыгуначнікаў з тэрыторыі Беластоцкага, Ломжынскага, Сувальскага і Астралэнцкага ваяводстваў.

Момант уручэння сцяга

У прэзідыуме святочнага вечара — ганаровыя госці.

На ўрачыстым вечары старшыня ваяводскай камісіі прафсаюзаў Юзэф Трусевіч уручыў чаромхаўскім чыгуначнікам сцяг.

Пасля адбылося ўзнагароджванне перадавых чыгуначнікаў залатымі значкамі „Перадавы чыгуначнік", „Заслужаны для Беласточчыны" і іншымі дзяржаўнымі ўзнагародамі.

У мастацкай часткі выступіў эстрадны калектыў „Паланез" з Варшавы. На закачэнне святкавання Дня чыгуначніка адбыліся танцы. Прыемна правялі сваё свята чыгуначнікі.

За добрую працу

З нагоды Дня чыгуначніка ў паравозным і вагонным дэпо, у нашычальні і на станцыі адбыліся сустрэчы перадавых чыгуначнікаў і заслужаных пенсіянераў. І мне давялося пабываць на такой сустрэчы сярод працаўнікоў станцыі. З прывітальным словам і святочнымі пажаданнямі чыгуначнікам выступіў І сакратар вузлавога камітэта ПАРП тав. Лявон Ляскоўскі.

За добрую працу дыспетчар кандуктарскіх дружын Аляксей Нічыпарук і працаўнік службы СОК Юрка Рошчанка атрымалі сярэбраныя значкі „Заслужаны для Беласточчыны", а некалькі асоб атрымалa дакументы запісу ў памятную кніжку „Заслужаны для Чаромхі". **(ус)**

фота **Г. Навіцкай**

ПРАСТРЭЛЕНАЕ КАХАННЕ

Гаворыць, што не кожнаму чалавеку дано па сапраўднаму закахацца, занясць сілу гэтага пачуцця. Кажуць, што многа ёсць сем'яў, якія жывуць між сабою, не закахаўшыся, а толькі на аснове пашаны або рассудку.

Але Яўген так закахаўся ў Ірэну, а Ірэна ў Яўгена, што відаць гэта было на кожным кроку, у кожнай іх размове, у кожнай усмешцы. Хадзілі яны, як дзеці, пабраўшыся за рукі і смяяліся шчасліва, беструботна, раскошна.

Рыхтаваліся да вяселля яны. Купілі вэлюм і белую прыгожую шлюбную сукенку. Ужо спрашалі сваякоў на гэтую нязвыклую ўрачыстасць.

Была сонечная, цёплая майская нядзеля.

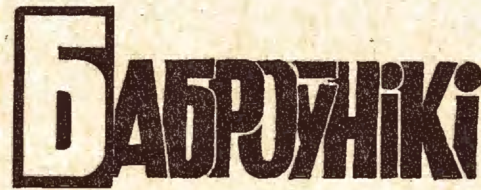
Сяброўка Ірэны са сваім нарачоным дажыдалі Яўгена са службы. І з апазненнем прышоў Яўген. Быў як заўсёды ў службовай форме і з ружжом, пацалаваўшы сардэчна сваю любімую, у прыкрасцю заявіў, што не можа пайсці сёння на вечарынку, таму што ў сённяшні вечар яго присутнасць на рабоце неабходная.

— Ідзіце вы ўтраіх. Няхай хлопец сяброўкі табою апякуецца, няхай танцуе з вамі, — сказаў Яўген.

І меў ужо адыходзіць, вяртацца на работу. Чагосьці нахіліўся, і нечакана смяртэльна выстраліла ружжо якраз у Ірэну. Упала яна на падлогу і, акрываўленая, не разумела, што сталася. Не знаў і Яўген, як гэта выйшла, крычаў, плакаў, цалаваў і развітваўся са сваёй каханай Ірэнай. Калі прыехала хуткая дапамога, Ірэна канчалася і ападалі яе рукі, якімі моцна абняла яна Яўгена. Кажуць некаторыя вайскоўцы, што ружжо часамі само страляе. Так было і ў тую нядзелю. У шлюбнай сукенцы пахавалі Ірэну. Яўген быў арганізатар пахаронаў, таму што бацька Ірэны сядзеў у турме за тое, што зарэзаў сваю жонку, маці Ірэны.

З таго часу прайшло ўжо дваццаць год. Яўген да сёння нежанаты. Часта бачаць яго людзі на магіле Ірэны, якую ён дагледае і прыносіць кветкі, так як калісьці, калі ішоў на спатканне з ёю.

Міхась Сваяк

валкувніца — прылада ў выглядзе звышметровага, з павырэзванымі зубамі, кавалка дрэва, якая служыла для качання бялізны. Дзейнасць гэта замяняла гладканне. Возьмі валкувніцу і сорочку покачай, а то і так пэрэсохлі.

клішчы — драўляная частка хамута. Збігай до сусіеда і пожыч хомут, бо в нашум хіба клішчы лопнулі.

лямэць — мяккая, пашытая з шэрсці і палатна падкладка, якую падкладалі канно пад хамут. Гледі оно добрэ лямэць пудложы, а то знов куонь шыю обмуляе.

супоня — доўгая вузенькая раменная стужка, служачая для сцягвання „клішчаў" у хамуце у час запрагання каня ў воз. Ты бэры засупоной, але гледі, коб супоню добрэ завязав, а я по лейці до шніхера скочу.

шляга — цяжкая драўляная бітка. Бэры шлягу і стукай помалу з того кунця по дылёві, але гледі, чы добрэ на тэблі находзіт. Чы часом нэ косо.

(Катлоўка, гміна Нараў)

(Працяг са стар. 1)

БАБРОЎНІКІ

ліся, а не жылі — от што я вам скажу. Сенакос у нас Груд называецца, але макрэча там калісьці такая была, што і травы-разух і тае не было як высушыць. За маёй яшчэ памяці, мужчыны касілі, а бабы тую траву на плячах, па пояс у рудой багне, выносілі куды-небудзь на сушшае месца. У жніво ідзе баба ў поле, а за сабою чараду дзяцей вядзе, на руках наймяншае дзіцянё нясе ды на плячах калыску, плахту і калы валачэ. Што такое „калы"? А гэта былі тры калкі даўжынёю ў сажань, расстаўлялі іх на полі, падчэплялі калыску ды ахілялі плахтаю ад сонца. Як прыдуць на палетак, то адразу садзяцца каля свайго загона, каб „спеху злапаць", а, пасядзеўшы хвіліну, бяруцца жаць. Калі ехаў ці ішоў дарогаю пан, ляснік або іншы хто з багатых, дзяўчаты выбягалі яму насупраць, рассцілалі папярок дарогі пярэвясла або абвязвалі яго пярэвяслам. Каб жанчы знялі пярэвясла, трэба было ім заплаціць 20-50 грошай. Багатыя наймалі жанцоў. А каб тыя як мага больш жалі, ставілі папярэдзі „настацянку", а пазадзі „тыльную", што вельмі спраўна жалі. Яны і падганялі ў рабоце іншых жанцоў, што жалі ў сярэдзіне. „Настацянцы" і „тыльнай" гаспадар плаціў па некалькі грошай болей. Смагу спаганялі вадою, што прынеслі з сабою з хаты, а калі не выпілі, то чэрпалі рукою даждавую ваду, што дзе ў далку ў каліне збіралася. Толькі заможнейшыя варылі для пілца „халаднік". Крышылі з бурачанага лісця бадылле, варылі, студзілі ды неслі ў *ладышках* у поле. Жніцы на абед бралі кумяк поснай таўканіцы ды ладышку квасу з пакрышанага гурочка з цыбулькаю. На грош тады вельмі цяжка было. Дзяўчаты перад жнівом хадзілі за ягадамі на продаж, каб якінебудзь рубель зарабіць. Хадзілі з ладышкамі. Калі без выкупленага білета ў лесе ляснік зловіць, то возьме кіем трахне па ладышцы — і па ўсім тваім заробку! Білет каштаваў 50 грошай, а дзяўчына ад цямна і да цямна збірала тры ладышкі, потым ночку прадавала на станцыі пасажырам з „машыны" па

Дзве эпохі і два пакаленні: дзевяностагадовая Людвіка Матук са сваёй суседкай, вучаніцай першага класа Ядзяй Унучка.

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

ЖНІЎНАЯ

Ой, ішлі хмаранькі да грамаданькі,
а вы, зоранькі, розно.
Ой, не сварысе, моя матулю,
што я іду з карчмы позно.

Ой, чы сварысе, чы не сварысе,
то я вас ні баюсь:
хто мне даў праву ручэньку,
то з тым я й ажанюсь.

Ад Анны Трахімчук, 1891 года нараджэння, вёска Лука гм. Нараўка, запісаў 17 жніўня 1977 г. Мікалай Гайдук, нотная транскрыпцыя з магнітафоннай стужкі Людмілы Панько.

Беларуская літаратура — Аляксандр Баршчэўскі

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЗМІТРОК БЯДУЛЯ — ЧАСТКА III

Апрача псеўдаміма „Бядуля“ ўжываў пісьменнік таксама псеўданім „Ясакар“. Асабліва першы псеўданім меў акрэсленае грамадскае гучанне. Такім чынам пісьменнік далучаўся да тыповай для нашаніўскіх аўтараў з'явы. Імкнуўся да таго, каб у псеўдоніме праяўляліся канкрэтныя грамадскія і палітычныя ідэі. Зразумела, што псеўдонім „Бядуля“ паходзіў ад слова — бяда. Такім чынам стараўся ён падкрэсліць сваё кроўнае адзінства з беларускай нядоляй. Нягледзячы на тое, што Бядуля выводзіўся з мяшчанства, амаль усю сваю творчасць прысвяціў ён сялянскаму побыту. Няма сумненняў, што малады пісьменнік свядома далучыўся да такіх нашаніўскіх пісьменнікаў, як Якуб Колас і Янка Купала. Хаця трэба сказаць, што ў самым творчым метадзе Бядулі, у яго стылістыцы не мала ёсць рыс, якія набліжаюць яго творчасць да тых аўтараў, якія звярталі асаблівую ўвагу на эстэтычны бок творчасці. Якраз у гэтым сэнсе можам гаварыць аб супольных рысах у творчасці Бядулі і Багдановіча.

Непасрэдны літаратурны кантакт Бядулі з „Нашай нівай“ быў устаноўлены ў 1910 годзе. Змясціў ён у тыднёвіку некалькі карэспандэнцый і лірычную імпрэсію „Пяюць начлежнікі“. Рэдакцыя заахвочвала маладога аўтара пісаць карэспандэнцыі, хвалячы іх факталагічныя і фармальныя вартасці. Пры гэтым рэдакцыя досыць непрыхільна ставілася да яго вершаў. Такі стан рэчаў выразна не задавальняў пачынаючага літаратара. Бядуля шукаў прызнання не як карэспандэнт, але як паэт і таму ў шматлікіх лістах, якія высылаў у „Нашу ніву“, заўсёды пытаў пра лёс сваіх вершаў. Намаганні аўтара ўрэшце закончыліся станоўчым вынікам. У 1911 годзе быў апублікаваны першы верш Бядулі „Мой спеў“. З гэтага часу паэтычныя і празаічныя творы стануць частымі госцьмі на старонках „Нашай нівы“. Літаратурныя поспехі радыкальна мяняюць характар жыцця Бядулі. У 1912 годзе пакідае ён Пасадзец і едзе ў Вільню. Мэта выезду мае выразна акрэслены характар. Бядуля не толькі літаратурна, але і практычна намерваецца звязацца з беларускім нацыянальным рухам. З часам выдаўцы „Нашай нівы“ давяраюць яму адказную функцыю — сакратара рэдакцыі. Зразумела, што функцыя гэта спрыяла друку яго твораў у часопісе. Няма аднак сумненняў у тым, што Бядуля не злоўжываў уладай. Горача адданы беларускаму нацыянальнаму і культурнаму руху, дбаў пра тое, каб усё, што прадстаўляла сур'ёзную літаратурную вартасць, было змешчана на старонках „Нашай нівы“. Праца ў рэдакцыі не толькі спыніла, але нават стымулявала літаратурную працу Бядулі. У хуткім часе становіцца ён адным з найбольш актыўных нашаніўскіх аўтараў.

У 1913 годзе Беларуская выдавецкая суполка „Загляне сонца і ў наша ваконца“ выдала першы зборнік Бядулі „Абразкі“. Даследчык Смолкін сцвярджае, што Бядуля назваў свой зборнік „Плач пралескаў“, але Купала прыйшоў да вываду, што лепш будзе даць яму загаловак „Абразкі“. У зборнік увайшла лірычная проза. Былі гэта галоўным чынам імпрэсіі і эцюды. Сведчылі яны аб выключна паэтычным, эмацыянальна-ўзрушаным светаадчуванні аўтара.

Некаторыя з тагачасных беларускіх нашаніўскіх пісьменнікаў паспяхова займаліся лірычнай прозай, аднак трэба сказаць, што Бядуля ў гэтай галіне сказаў сваё арыгінальнае слова.

50 грошай ладышка. Во якое жыццё было, добра, паночку, што яно прапала!

А сёння? Ці варта прыгадваць тое, што Груд даўным-даўно меліяраваны і дае з году ў год па тры пакосы мурожнага з „дзецялінаю“ сена, людзі ўжо забыліся, калі жалі сярпамі, з касою цяпер таксама рэдка ўжо выходзяць на сенажаць ці ў поле, хіба што абкасіць равы ці краі палетка. Бабраўчане гадуюць многа свіней і малочнага быдла, некаторыя, як Э. Бараноўскі, займаюцца гадоўляй коней. Ураджаі на палях за апошнія трыццаць год павялічыліся ўдвая. Растуць даходы сялян. А грош яны трацяць разумна і эканомна: на пабудову вялікіх сучасных хлявоў, двухпавярховых мураваных дамоў, каштоўную мэблю і іншае хатняе абсталяванне і, перш за ўсё, на сельскагаспадарчыя машыны. Цяпер у Баброўніках аж восем сялян маюць уласныя трактары з камплектам машын да іх. Гэты лік самы красамоўны паказчык сённяшняга жыцця ў Баброўніках.

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

Адзін з домікаў у Баброўніках.

МАЙСТАР НА ЎСЕ РУКІ

Іван Русіловіч

Хата Івана Русіловіча, што жыве ў Зверках (Заблудаўская гміна), адрозніваецца ад іншых хат у вёсцы тым, што шчытавая сцяна не простая, ад палавіны яе ёсць трохбаковы выступ, які робіць выгляд невялікага закруглення, а ў гэтым закругленні знаходзіцца акно з трох частак і кожнае з іх знаходзіцца ў гэтых паасобных сценках. А зноў шчытавое акно зверху вялікае, мала меншае ад хатніх вокан. Будынак гэты Іван Русіловіч сваімі рукамі збудаваў. Сам рабіў дах, вокны, дзверы, сам укладваў падлогу і нават сам збудаваў печ і печкі, вылажаныя роўненька белаю кафляю.

Чалавек гэты не закончыў нават падставовай школы, а здольнасці самароднай умеласці ў яго не менш, як у тэхніка, а мо нават некаторага інжынера-будаўніка. Збудаваў ён многа будынкаў, але найбольш драўляных дамоў. Будаваў на вёсцы, будаваў таксама шмат драўляных хат і ў Беластоку. Да сёння многія стаяць, а некаторыя ўжо пайшлі пад ліквідацыю, паколькі цяпер абавязвае будаўніцтва толькі мураванае. Да найбольш складаных будоўляў залічае ён сам званіцу ў Заблудаўскай царкве, якая была вайною разбіта.

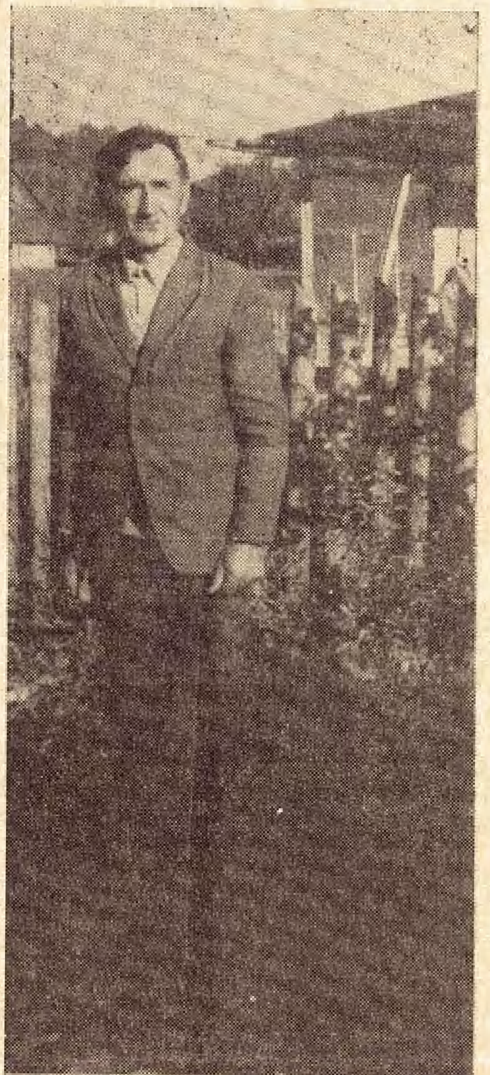
Ды Іван Русіловіч будуе інакш, як усе такога роду рамеснікі. Ён мусіць зрабіць рысунак, мусіць усё па-свойму адмерыць. Зруб хаты ў яго адразу не будуецца. Зруб хаты падрыхтоўваецца на панадворку. Тут усё дапасоўвае, тут усё мерыць і пілуе. А калі ўсё гатова, тады на працягу аднаго або двух дзён Русіловіч зложыць зруб і дах.

Чалавек гэты адораны вялікімі здольнасцямі. Калі трэба было, рабіў ён калёсы, кляшчы да хамутоў, дугі, бочкі, лавы, услоны, круглыя сталы, падстаўкі і іншае хатняе абсталяванне.

Ён умее належна зрабіць фундамент, з заліваннем лаваў і „збраеннем“. Ён таксама абазнаны з бляхарскімі работамі. Умее пакрыць будынак бляхаю, зрабіць рыны, умее таксама змураваць будынак.

Адным словам, ён стальмах, і бондар, і столяр, і цясляр, і здун, і бляхар. Ды апрача таго, нядрэнны гаспадар. Мае тры дойныя каровы, ад якіх нават па 50 літраў у дзень прадаваў малака. Праўда, гаспадарскімі работамі найбольш займаецца жонка, бо ўся жывёлагадоўля (каровы, свінні, куры) у асноўным ляжыць на яе плячах. Сыны пайшлі ў Беласток. Уладзіслаў — інжынер-будаўнік, а Яўген, закончыўшы механічны тэхнікум, таксама працуе ў Беластоку. Ён часта прыязджае і дапамагае пастарэўшым бацькам гаспадарыць.

Тэкст і фота **М. Хмялеўскага**

КОНКУРС „300“

У кастрычніку, як і ў папярэдніх гадах, ПКО арганізуе папулярны конкурс **„300“**. Хто з уласнікаў ашчадных кніжак ПКО задэкларуе, што на працягу **трох** або **шасці** месяцаў не возьме з ашчаднай кніжкі акрэсленую суму грошай, напрыклад 300, 600, 900 і т.д. злотых, той прыме ўдзел у розыгрышах каштоўных узнагарод, агульная сума якіх **складае 8 мільёнаў злотых.** Шчаслівых удзельнікаў конкурсу чакае 40 аўтамабіляў „Ф'ят-126“ і шмат іншых каштоўных узнагарод.

Дакладнейшыя інфармацыі зацікаўленыя знойдуць ва ўсіх пляцоўках ПКО і на пошце. **(вр)**

(Працяг са стар. 3)

ЛЮДЗІ І... ВОШЫ

сяджэнні Цэнтральнага Камітэта партыі. Нейкі лысавы, але, відаць, разумны пан прыводзіў прыклады добрай і дрэннай работы. Добрае, гаварыў ён, узбагачае грамадства, а дрэннае, вядома, толькі шкодзіць яму...

Вось тады я і падумаў пра тое, што жывуць на нашым свеце людзі, аднак здараюцца і... вошы.

І пачалі ў маёй памяці ўзнікаць розныя ўспаміны пра ўсё добрае і дрэннае, што на працягу апошніх дзесяткаў гадоў здарылася ў нашай вёсцы. Найперш, яшчэ пры савецкай уладзе, распачалі мы пабудову вясковай школы. Драўляную, але прасторную, якая і дагэтуль яшчэ служыць нашым унукам. Праўда, будавалі мы яе даволі доўга, бо з перапынкам на акупацыю, а пасля вызвалення шмат часу палохалі нас лясныя банды...

Пасля спатрэбілася нам свая крама. Найперш невялічкая, драўляная, а затым болей прасторная, мураваная. Урэшце прыйшла чарга на святліцу, на вясковы клуб...

І цяпер усё гэта ёсць, служыць нам усім. Нават ужо добра не памятаю, колькі давялося нам напрацавацца, каб усё гэта было. То ж і тады здараліся такія ж вошы, што толькі па чужых барадах хаваліся. Мог бы іх па імяні называць, мог бы іх жыццё незавіднае апісаць... Але ці варта? Не яны ж вырашаюць аб тым, што нам усё лепш жывецца. І водаправод у нашай вёсцы напэўна будзе...

З гэтай думкай я і заснуў. А ноччу прысніласяя мне, што ва ўсіх кутках маёй хаты тырчаць велізарныя краны, з якіх безупынку цячэ вада. Было мне неяк лёгка, прыемна і весела на душы. Што б гэта магло значыць? Можа Астрон нам разгадае?

Максім Нурэцкі

DANIEL

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

Заказвалі:

Галена Грыгарук з Галадоў, Багуся Гарадкевіч з Мастаўлян, Рэгіна Пшэпюрксўская з Бельска, Хрысціна Ігнацюк з Пухлоў, Люцына Базылюк, Ольга Карчэўская з Клейнік, Люся і Малгося, Аля Васілюк з Курашава.

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Пасля разводу былыя муж і жонка падзялілі маёмасць. У выніку падзелу мужу была прызнана судом кааператыўная кватэра. Звыш года перад падзелам маёмасці кватэру займала толькі жонка, бо муж, каб унікнуць звад, жыў кутом у свайго знаёмага. За цэлы гэты час жонка не плаціла кватэрнай платы, а кватэру займала яшчэ тры месяцы пасля падзелу маёмасці судом. Ці можа муж патрабаваць ад жонкі звароту кватэрнай платы, якую ён змушаны быў урэгуляваць за час, калі кватэру займала толькі жонка?

АДКАЗ: За час да разводу ніякія разлічэнні паміж мужам і жонкай адносна кватэрнай платы недапушчальны. Пасля разводу і да часу падзелу маёмасці муж меў права патрабаваць разлічэння за карыстанне жонкай з кватэры, якая была іх супольнай маёмасцю, а асабліва звароту кватэрнай платы. Гэтае патрабаванне павінен ён быў заявіць у судзе ў часе судавядзення адносна падзелу супольнай маёмасці. Закон забараняе выступаць з патрабаваннямі, якія ўзніклі ў выніку карыстання з супольнай маёмасці пасля ўваходу ў законную сілу рашэння аб падзеле супольнай маёмасці. З гэтага вынікае, што разведзены муж можа патрабаваць ад былой жонкі толькі звароту кватэрнай платы за час ад даты рашэння аб падзеле маёмасці, у нашым прыкладзе за тры месяцы.

ВЕР-НЕ ВЕР

Дарагі Астроне! Прысніўся мне сон, які складаецца з дзвюх частак. У суботу былі танцы ў суседняй вёсцы. Мама мяне не пусціла, хаця ў мяне была мая найлепшая сяброўка. Калі прыехала другая сяброўка — мама згадзілася, і мы роварамі паехалі. Мяне вёз хтосьці з сяброваk. Але мы не даехалі, таму што тут якраз распачалася другая частка сну.

Ідзем мы з сяброўкамі па вуліцы суседняй вёскі і размаўляем. Вось тая ж самая, найлепшая сяброўка гаворыць, што бачыла ўчора на станцыі майго хлопца з другой дзяўчынай. Я прабавала гадаць, хто гэта, але ўсё-такі мы не дайшлі, хто гэта. У сне я не бачыла ні гэтай дзяўчыны, ні Юрка. Але вельмі я гэта перажывала. Мы так ідзем, а насустрач выходзіць мая мама з пучкамі тонкіх лоз. Потым вядзе нас у суседаў садок, дзе стаіць драўляны дом, а каля яго ляжаць дошкі. На дошках — прыгожыя яблыкі. Тут я прачнулася. Астроне! Напішы, што гэты сон абазначае. Мне здаецца, што гэта нядобры сон!

Данка

Данка! Наогул ты не памыляешся. Сніцца табе тое, аб чым ты думаеш. Але, відаць, ты маладая, і думкі твае найчасцей вакол хлопцаў круцяцца. Баішся за свайго хлопца і зайздросная. Тое, што сказала табе сяброўка аб тваім хлопцу, можа аднак аказацца праўдай. Пацвярджаюць гэта яблыкі, якія, хаця і былі прыгожыя і здаровыя, то не прадвяшчаюць нічога добрага: або сварку, або няўдачнае супружаства. Яблыка заўсёды бывае сімвалам нейкага раздору.

Астрон

Куток практычных ведаў

ЯК ЗВАРЫШ, ТАК І З'ЯСІ

Стравы з кукурузы

У адным з апошніх нумароў мы паінфармавалі нашых чытачоў, як можна рацыянальна выкарыстоўваць у добрай кухні кукурузу, стравы з якой шырока распаўсюджаны на свеце. Сёння падаем два рэцэпты:

АЛАДКІ

На 250 г грысіку (крупы з кукурузы) трэба ўзяць паўлітра малака, паўлітра вады, крыху солі, тлушч і крыху цукровай пудры.

Закіпяціць малако з вадой і соллю, усыпаць, памешваючы, грысік, варыць 20 мінут, мяшаючы час ад часу. Звараны грысік разлажыць 2-сантыметравым пластом на міску, спаласнутую халоднай вадой, і пакінуць, каб застыў. Калі застыне, парэзаць на прадаўгаватыя аладкі, абсмажваць іх з абодвух бакоў, а, падаючы, пасыпаць цукровай пудрай.

БАБКА З ЯБЛЫКАМІ

На 125 г грысіку ўзяць 125 г мукі, 250 г цукру, 6 яечак, паўлітра гарачага малака, 2 лыжкі каньяку ці рому, 3 вялікія вінныя яблыкі.

Яблыкі абабраць, выняць семечкі, парэзаць на скрылёчкі. Яечкі збіць з цукрам. У місцы змяшаць грысік з мукой і збітымі яечкамі, уліваючы пакрысе гарачае малако, каньяк, дадаць у канцы яблыкі. Вылажыць атрыманую масу ў форму, змазаную тлушчам і пасыпаную сцертай на тарцы сухой булкай. Пячы ў духоўцы каля паўтары гадзіны. Бабку можна падаваць як халодную, так і гарачую, пасыпаўшы цукровай пудрай.

Гаспадыня

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка, я вучуся ў ліцэі. У гэтым годзе прыйшоў у нашу школу новы настаўнік. Яму, з выгляду, каля 30 год. Прыстойны, высокі і модна апранаецца. Я з нецярплівасцю чакаю, калі прыдзе ён да нас на ўрок. Ды фізіцы, бо ён гэты прадмет выкладае, я вучуся асабліва. Мне сорамна было б не адказаць на яго ўроку. Ён сімпатычны, часта ўсміхаецца і тады здаецца яшчэ прыгажэйшым. Усе дзяўчаты яго хваляць, але я, Сэрцайка, проста кахаю яго. Хацела б, каб і ён углядаўся на мяне, так як я на яго. Але ён адносіцца да мяне так, як да іншых. Я ведаю, што мае жонку і дзяцей, што за мяне шмат старэйшы, бо мне толькі 16 год, але я кахаю яго, нягледзячы на ўсё. Што будзе са мной, з маім каханнем?

Ірэнка з Б.

Ірэна! Нічога страшнага, пройдзе. Не адна ты кахаеш настаўніка. У школьным узросце гэта часта здараецца, але каханне гэта не трывалае. Ты кахаеш настаўніка, намнога старэйшага за цябе і сямейнага. Ты для яго толькі вучаніца, нічога больш. І тваё каханне можа пратрываць толькі да тае пары, пакуль не зацікавіцца табой іншы хлопец, якому ты спадабаешся і ён табе. І тады твае пачуцці пераллюцца на яго.

Сэрцайка

Помнік Т. Касцюшку ў Драгічыне над Бугам. Гіпс. Праца народнага разбяра Люцыяна Баруты з Драгічына.

Фота М. Гайдука.

Падпалкоўнік А. Говараў

ДВАЙНАЯ ГУЛЬНЯ

Запіскі ваеннага контрразведчыка

Казімір выслухаў гэтыя словы з яўным задавальненнем, згодна ківаючы галавой, потым спытаў:

— Што плануе ваш камандуючы? Наша разведка заўважыла перасоўванне рускіх войск у гэтай мясцовасці і ў суседзяў. З тылу сюды перакінуты новыя дывізіі. Ці не плануецца наступленне?

Нікольскі безнадзейна кіўнуў рукой:

— Якое можа быць наступленне! Галоўная задача фронту — умацавацца, стварыць абарону, не дапусціць перасоўвання немцаў з поўдня ў Маскву. Папаўненне да нас прыбывае, але дывізіі фарміруюцца наспех, узброены і абучаны абы-як...

Казімір перапыніў:

— Поўныя даныя аб стане арміі і планах камандавання вы напішаце мне потым. А цяпер скажыце: ці можа быць у лістападзе-снежні наступленне рускіх? Ці ёсць якія-небудзь прыкметы падрыхтоўкі да наступлення?

Нікольскі цвёрда адказаў:

— Няма! Спробы адсунуць немцаў, адцягнуць іх сілы, вядома, могуць быць, але гаварыць аб якой-небудзь сур'ёзнай аперацыі смешна!

— Гэта праўда? — праціннаючы Нікольскага вачыма, спытаў Казімір.

— Ну, вядома! Я магу паказаць дакументы, — адказаў падпалкоўнік спакойна і ўпэўнена.

СВЯТА НА НАШАЙ ВУЛІЦЫ

Раніцай 19 лістапада 1942 года магутныя залпы савецкай артылерыі, якія пракаціліся па данскім стэпе, уздыбілі падмарожаную зямлю. На наступны дзень насустрач Данскому фронту пачаў наступленне Сталінградскі фронт. Вораг забегаў, як у пастцы.

У Фёклы Апанасаўны Нікольскі не быў амаль тыдзень. Яму цяпер трэба было рухацца разам з войскамі, і ён забег да яе на мінутку, каб развітацца і ўзяць свае рэчы.

— Адступаеце? — з трывогай спытала яна, гледзячы на падпалкоўніка з сумам і папрокам.

— Наступаем, Фёкла Апанасаўна! Наступаем. Прыйшло свята і на нашу вуліцу! — з радасцю адказаў Нікольскі і абняў яе за плечы.

— Ледзь не забыла, — сказала Фёкла Апанасаўна. — Твой франтавы сябар учора прыходзіў. Усё пытаў, дзе ты. Настырны чалавек.

„Шукае мяне“, — зразумеў Нікольскі. Не паспелі абмяняцца навінамі, як у хату ўвайшоў Казімір. Дыхае цяжка, шчокі бледныя, вочы прыжмураны.

Фёкла Апанасаўна ўважліва паглядзела на яго і пляснула ў далоні:

— Ды што ж гэта я паесці не збіраю? Зараз прынясу маласольных памідорчыкаў са склепа. — І выйшла з хаты.

— Як гэта магло здарыцца? Аб падрыхтоўцы такога наступлення вы не маглі не ведаць, — злосна спытаў Казімір.

Падпалкоўнік устаў. Змяіныя вочы ворага, яго бяссільная лютая злосць Нікольскага раптам развесялілі. Ён не мог утрымацца і за доўгі час упершыню гучна рассмяяўся.

Казімір сунуў руку ў кішэню, але не паспеў выхапіць пісталет. Ад страшэннага ўдару ў твар паляцеў да печкі і распластаўся там. У сенцах пачуўся голас Фёклы Апанасаўны — яна з кімсьці размаўляла. Нікольскі насцярожыўся, але дарэмна. У хату ўвайшлі капітан Мацвееў і яго супрацоўнікі.

Ішоў час. Нікольскі ўдзельнічаў у многіх бітвах, страчваў баявых сяброў, сам яшчэ тройчы трапляў у шпіталі, але раны зажывалі, і ён зноў станавіўся ў строй. Не загойвалася толькі адна: думкі аб жонцы і дзецях былі заўсёды пры ім, надзея знайсці, убачыць сям'ю не пакідала яго. Варта было яму дзе-небудзь убачыць дзяцей — і сэрца сціскалася ад болю. Нікольскі пісаў Мацвееву і Яніне, але адказу не было. Напісаў суседзям. Яны паведамілі, што Яніна захварэла і яе некуды адвезлі, а кватэру яны берагуць.

Летам 1944 года палкоўнік Нікольскі быў камандзіраваны ў Маскву. З поезда пайшоў адразу да сябе на кватэру. Нельга было не заўважыць, што сталіца змянілася — не стала „яжоў“ і паветраных загарод, вокны дамоў чыстыя, зніклі папяровыя палоскі на шыбах. Ля знаёмага дома сэрца забілася ад хвалявання. Не спяшаючыся, увайшоў у пад'езд і пачаў падымацца па лесвіцы. Стоп! Дзе гэта шумяць дзеці?! Спыніўся, прыслухаўся.

Зноў здаецца. „Гэтак можа з таго свету Казімір з'явіцца“, — падумаў ён і ўзышоў на сваю лесвічную пляцоўку.

Ключом, які захоўваў шмат гадоў, пачаў адмыкаць дзверы, але яны раптам расчыніліся: перад ім сталі Наташа і Воўка. Ад нечаканасці і здзіўлення яны мінуту маўчалі, потым дружна закрычалі:

— Мама! Наш тата прыехаў!

ТРЫБУНА чытачоў

Піўныя п'яніцы

У Бельску на вуліцы Свярчэўскага 19, зараз жа каля рынку, знаходзіцца крамка з півам. Крамка гэта малая, ледзь можна ўлезці і купіць тое піва, а каб выпіць яго, дык ужо трэба ісці на вуліцу. Вуліца гэтая — толькі вулачка, яна малая і вузкая, па ёй можна толькі прайсці. Калі піва няма, па вулачцы праходзіш на рынак свабодна. Але вось, калі прывязуць піва, дык зараз злятаюцца з усіх бакоў піўныя п'яніцы — „півавары“. Аблепяць яны ўсе навакольныя дамы (ужо парожнія, бо на разбор прызначаныя) і навакольныя крамы, сходкі ў дамах, і тады не правацца і не прайсці ад гэтых „піўвараў“, каб яны кагосьці не асмяшылі і не зачапілі. А стаялі б яны так нават і цэлы дзень, і работы для іх ніякай няма. Мала таго, яны заходзяць на рынак, а там займаюць столікі і будынкі, на якіх бабы прадаюць пераважна малако і сыр, расстаўляюць там свае бутэлькі з півам, сядаюць і кладуцца там і п'юць піва аж да вечара ды падліваюць платы на баку...

А ці не лепш было б продаж піва перанесці на другі бок рынку (на 100 метраў далей) на вуліцу Крынічную, дзе ўжо пабудавана спецыяльная піўная, дзе ёсць столікі і крэслы, дзе можна культурна выпіць піва, пагутарыць сабе і разысціся. Тая піўная, аднак, часта стаіць пустая. А справа ў тым, што тут волі такой піўным п'яніцам няма. І піва крыху даражэйшае. Што ж зрабіць? Замест ліць у бруха па 6-10 бутэлек піва, можна за тыя ж грошы ўліць менш. І здароўю будзе менш шкодна і піва іншым не забракне. А крама з півам і піўная належаць да адной улады — да ВСС у Бельску.

М. С.

Лён

Жыхары Галадоў ужо многа гадоў сеюць і кантрактуюць лён. Калі год выпадзе добры, дык за лён вялікі даход. У гэтым годзе не было ў нас клопатаў з рвачкамі ільну. Адзін з жыхароў Галадоў мае сваю ўласную рвачку і многім памог. Рвалі лён таксама рвачкі з СКР-у і з іншых вёсак. Найгоршая работа — гэта вязанне ільну. Да яго трэба многа людзей.

Трэба сказаць, што найбольш аднак часу трацілі гаспадары пры прадаванні свайго ільну на пункце скупкі ў Аўгустове. Чаканне ў чарзе працягвалася часамі цэлыя суткі, а то і больш. Нельга сказаць, каб вінаваты ў гэтым былі скупшчыкі. Толькі часта здараецца, што ўсе вязуць у адзін час. Вядома, кожны хоча як найхутчэй даставіць. Некаторым гаспадарам, якія не мелі чым завезці лён, „Ленполь“ забіраў лён сваім транспартам проста з поля. І гэта здаецца нам развязкай найбольш удачнай.

В. Анапюк

Жыццё

Не знала я гора,
Калі ў школу хадзіла.
Усё заўжды гатова —
Так мама гадзіла.

Наварыць, пасцеле
І грошай падкіне,
Ніколі дачушкі
Ў бядзе не пакіне.

Не знала яшчэ я,
Што мяне чакала;
Як замуж я выйшла,
Тады і пазнала.

Ляціш на работу,
Дадому прыходзіш,
Абед тут гатовіш,
Парадкі наводзіш.

І так кожны дзень
Ад світання да ночы —
Не чулі аб гэтым
Ні вушы, ні вочы.

І цяжка працуючы,
Ўсё ў жыцці ўспомніш,
Спрацаваныя рукі
Матулі прыпомніш.

Іка

Змаганне з пустазеллем

У гэтым годзе былі вельмі спрыяльныя ўмовы для развіцця пустазелля. Лета было мокрае, і палі сталі проста плантацыямі для асоту, рамонкаў, васількоў. Многа працы і грошай ідзе на змаганне з пустазеллем. Пасля добрага апырсквання яго няма адзін год. У наступным аднак зноў буйнае. Насоўваецца пытанне, адкуль гэта?

Прычына вельмі простая. Па-першае, не ўсе апырскваюць, па-другое, колькі ж гаспадароў апырсквае, напрыклад, ячмень? У ім пустазелля няма, але ўжо на мяжы, дык яго багацце. Яно там расце і даспявае. А вецер разносіць яго па полі. Плантацыямі асоту з'яўляюцца таксама меліярацыйныя равы. На іх аж бела ад спелага асоту. Вецер нясе яго далёка. Не разумею я такіх гаспадароў, якія не выкошваюць яго. Работы тут многа няма — пару разоў касой махнуць, і клопатаў не будзе.

Крыніцай пустазелля з'яўляюцца таксама аблогі. Калі змагаемся з пустазеллем, дык трэба гэта рабіць усюды, бо калі рабіць толькі дзе-недзе, не дасць гэта ніякіх вынікаў.

(ва)

Сустрэча з госцьмі парку

У першай дэкадзе верасня г.г. дырэкцыя Белавежскага нацыянальнага парку падрыхтавала сустрэчу з сваімі госцьмі — групай працаўнікоў Нацыянальнага парку „Баварскі лес“ у ФРГ і прадстаўнікамі двух большых нацыянальных паркаў у Фінляндыі. Госці з ФРГ, расказваючы аб сваім парку, яго фауне, флоры, клімаце, гісторыі, прадэманстравалі некалькі соцень каляровых дыяпазітываў да праекцыйнага ліхтара. Многа таксама гаварылі аб правядзенні навуковых даследаванняў на тэрыторыі парку і клопаце, звязаным з празмерным турысцкім рухам у межах парку.

Госці з Фінляндыі расказалі аб усіх сваіх дзевяці нацыянальных парках і працы пры ахове фінляндскай прыроды. Прадэманстравалі некалькі дзесяткаў дыяпазітываў.

На сустрэчу прыйшло шмат жыхароў Белавежы, працаўнікоў парку і навуковых цэнтраў, экскурсаводаў і ўдзельнікаў экскурсій, якія ў той час наведвалі Белавежскую пушчу. Перакладам дакладаў занялiся др Ч. Аколаў і др Я. Рачынскі. Памяшканне на сустрэчу даў экскурсанцкі дом ПТТК.

П. Байко

Як мокрае гарыць

Ужо не раз пісалася на старонках „Нівы“, што скупка бутэлек у нас ідзе як мокрае гарыць, а нават яшчэ горш. Усяму вінаваты ГС у Кляшчэлях. Прыклад. У Дубічах Царкоўных скупшчыца бутэлек яшчэ вясною прыняла больш як дзве тысячы штук і цэлы свіран загрузіла бутэлькамі, больш пустога месца няма. Таму і перастала скупляць далей. А бутэлькі тыя і па сённяшні дзень у тым будынку „адпачываюць“. Калі іх забяруць? ГС у Кляшчэлях аб гэтым не думае, хаця цэлае лета абяцае з дня ў дзень апаражніць свіран, каб ізноў можна было весці скупку.

Гаварылася аб гэтым не так даўно на нейкай нарадзе ў Кляшчэлях, дзе былі прадстаўнікі нават з Беластока. Тут кляшчэлеўскія кіраўнікі „кляліся“, што назаўтра забяруць бутэлькі з Дубіч і пасля рэгулярна будуць забіраць. А тут другі месяц пасля нарады і ніхто не прыязджае. А мо, як і ў мінулым годзе, бутэлькі будуць зімаваць?..

П. Д.

Жывыя сувязі

З Мейска-гмінным цэнтрам культуры ў Супраслі супрацоўнічае Ваяводская адзяжовая спулдзельня працы ім. Наводкі „Бельпо“ з Беластока. Супрацоўніцтва гэтае нарадзілася ў Дэкадзе культуры вёскі, якая адбывалася ў Беластоку вясною гэтага года. Пасля наступіў шырокі абмен праграмамі паміж установамі, абмен мастацкіх калектываў. У святліцы „Бельпо“ адбылася выстаўка вучняў мастацкага ліцэя з Супрасля. „Бельпо“ са свайго боку даў аўтобус удзельнікам мастацкага пленеру вучняў мастацкіх ліцэяў, які быў арганізаваны М-ГОК-ам у Супраслі. За гэта супрасльскі М-ГОК перадаў рабочым дзве працы, выкананыя ў час пленеру.

У жніўні моладзь ЗСМП „Бельпо“ два разы прымала ўдзел у жнівах у вёсцы Лазні Супрасльскай гміны. Як бачым, карысць для абодвух бакоў.

(гай)

Пункт скупкі ў Орлі

Нядаўна адкрылі пункт скупкі ільну ў Орлі. Жыхары навакольных вёсак цешыліся, што ў гэтым годзе будзе ім зручней дастаўляць лён. Але цяпер амаль усе наракаюць.

Лён прымаюць на полі каля Орлі. Да пункту скупкі вядзе вузенькая дарога. Класіфікатар класіфікуе лён не так, як трэба. Горшы лён ідзе ў лепшы клас і наадварот. Можа прывяду прыклад. Класіфікатар прымае лён у трэці клас. Гаспадар падвозіць лён каб выгружаць. Кіраўнік кажа, каб ён вёз гэты лён да другога стога. Гаспадар падвозіць лён і выгружае яго ў стог другога класа. Потым кіраўнік пагаворыць з класіфікатарам, і выдаюць квітанцыю на другі клас. Як відаць, усё робіцца тут нейкім дзіўным спосабам. Хаця на пункце ёсць многа рабочых, але выгрузіць лён — няма каму гаспадару памагчы.

Ёсць пункт скупкі ільну ў Ляневе, але чаму аж адтуль вязуць людзі лён у Орлю? Сельскагаспадарчы кааператыў здае лён без чаргі. За дзень прыймаюць на арлянскім пункце толькі 13 фурманак. І людзі чакаюць у чарзе нават па два дні і па дзве ночы. Аніякага спажывецкага кіёска паблізу няма, дзе б можна было штосьці перакусіць.

Ці ж нельга было б адразу ўстанавіць парадак на новаадкрытым і вельмі патрэбным пункце скупкі ільну ў Орлі? Няхай гаспадары не трацяць столькі здароўя, прадаючы свой лён.

Васіль Асеннік

Хачу наведаць магілу брата

Дарагая рэдакцыя, хачу расказаць вам пра маю справу. Я хачу паехаць у горад Брэст у БССР, каб наведаць магілу майго брата на ваенных могілках. Брат мой жыў з сям'ёй у вёсцы Леановічы, гміна Міхалова Беластоцкага павету. У 1941 годзе пайшоў у Чырвоную Армію, і ад таго часу мы нічога аб ім не чулі. Бацькі нашы, якія пасля ўсіх перажыванняў памерлі, шукалі сына ўвесь час.

У жніўні гэтага года сын маёй сястры, які быў у знаёмых у горадзе Брэсце, наведаў ваенныя могілкі і на надгробнай пліце прачытаў імя і прозвішча брата. Я вельмі хацеў бы разам з трэцім братам і сям'ёй наведаць месца, дзе спачываюць астанкі майго брата. Можа ўдасца нам даведацца, як, у якіх абставінах ён загінуў. Нам вядома толькі тое, што сказаў яго сябар, які пасля вайны вярнуўся. Ён сказаў, што брат быў ранены ў нагу, а што далей з ім было — не ведае.

Можа ты, дарагая рэдакцыя, параіш, як мне гэта зрабіць, як наведаць магілу брата? Бацькі гэтага не маглі зрабіць, але я хачу.

Мой адрас:
Міхал Гаўрыловіч,
Фасты 42
15-694 Беласток.

Ад рэдакцыі: Мы вырашылі апублікаваць ваш ліст. Найлепш было б, каб хто-небудзь са старых ці новых знаёмых з Беларусі прыслаў вам запрашэнне наведаць горад Брэст. Памяць аб загінуўшых змагарах за свабоду вельмі жывая і ў нас і ў Савецкім Саюзе, і салідарнасць людзей у гэтай справе таксама вялікая. Раім таксама звярнуцца ў савецкае пасольства ў Варшаве.

НЯСЛАЎНАЯ ХРОНІКА

На шашы Беласток—Баброўнікі паблізу вёскі Грабаўка „Волга“ наехала на веласіпедыста. Веласіпедыст загінуў на месцы.

У Бельску на вуліцы М. Бучка пешаход раптоўна ўвайшоў на сярэдзіну вуліцы і папаў пад колы „Ельча“. Паранены.

А ў Беластоку жанчына пераходзіла на белых пасах вуліцу пры зялёным святле. Нягледзячы на гэта падбіў яе самаход „Жук“. Усюды трэба быць асцярожным!

У Андрыянках, гміна Боцькі, „Урсус Ц-355“ з двума прычэпамі захутка ехаў і на скрыжаванні перакуліўся ўверх коламі. Шафёр паламаў пальцы рукі, а трактар сапсаваўся.

У вёсцы Клекотава, Сямяціцкай гміны, „Ельч“ наехаў на 6-гадовую дзяўчынку. Загінула на месцы.

Угнаенні з паветра

Гайнаўшчына багата лясамі, а лясы трэба шанаваць. Як паказалі доследы, малады лес, як кожная расліна, лепш расце, пасыпаны мінеральным угнаеннем: азотам, фосфарам, патасам.

Лясніцтва Елянка пад наглядам свайго вопытнага ляснічага Мікалая Бахмата ў гэтым годзе зрабіла першы крок: з самалёта „Гаўрон“ былі рассеяны на лес тры элементы ўгнаенняў. Абсеяны абшар складае прыблізна 1600 гектараў. На яго было высеяна 600 тон угнаенняў.

А на Гайнаўшчыне гэта бадай першы эксперымент. Мікалай Бахмат гаворыць, што вынік будзе пазітыўны.

М. Панфілюк

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да артыкула „ПАЎТАРА ГОДА БЕЗ ДАХУ“, „Ніва“ № 27/1114 ад 3 ліпеня 1977 года.

Адказвае: URZĄD WOJEWÓDZKI W BIAŁYMSTOKU KURATORIUM OŚWIATY I WYCHOWANIA.

W nawiązaniu do artykułu pt. „Półtora roku bez dachu” z 27/1114 numeru tygodnika „Niwa” z dnia 3 lipca 1977 roku opisującego przewlekle realizowany remont kapitalny Szkoły Podstawowej w Klukowiczach (gmina Nurzec Stacja), Urząd Wojewódzki w Białymstoku Kuratorium Oświaty i Wychowania, po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, informuje:

Remont kapitalny szkoły oraz rozbudowę części mieszkalnej i kuchni ze stołówką rozpoczęto w miesiącu czerwcu 1975 roku w oparciu o umowę nr 51/75 byłego Wydziału Oświaty Urzędu Powiatowego w Siemiatyczach ze Spółdzielnią Rzemiosł Różnych w Siemiatyczach. Po reorganizacji administracji terenowej obowiązki inwestora przejął Gminny Dyrektor Szkół w Nurcu Stacji.

Celem zapewnienia funkcjonowania szkoły remont rozpoczęto od realizacji części mieszkalnej oraz modernizacji istniejącej dobudowy, w której zaplanowano kuchnię ze stołówką. Część szkolna posiadająca 5 izb lekcyjnych pozostała nienaruszona i tu odbywają się zajęcia lekcyjne. W roku szkolnym 1977/78 uczęszcza do szkoły 125 dzieci.

Okres realizacji remontu przedłuża się. Przyczyną zaistniałego stanu jest wykonywanie remontu w systemie gospodarczym przez sektor nieuspołeczniony, dla którego inwestor winien zapewnić dostawę potrzebnych materiałów budowlanych. Występujące w latach 1975 i 1976 trudności z nabyciem materiałów budowlanych, szczególnie wyrobów stalowych uniemożliwiły pełne zaopatrzenie budowy.

Kuratorium Oświaty i Wychowania w ramach limitów Ministerstwa Oświaty i Wychowania przydzieliło Gminnemu Dyrektorowi Szkół w Nurcu Stacji w latach 1976 i 1977 zwiększone ilości cementu, wapna i materiałów ściennych. Na wyroby hutnicze (w tym dwuteownik), jak też na materiały do urządzeń wodno-kanalizacyjnych i centralnego ogrzewania Kuratorium Oświaty i Wychowania nie posiada przydziału.

Dyrektor Szkoły w Klukowiczach posiada na stanie oprócz podstawowych materiałów budowlanych, jak cement, wapno, cegła, bloczki gazobetonowe, żwir, również dwuteownik „140” w ilości 5,1 t co pozwala na kontynuację przerwanych robót.

W dniu 9 sierpnia 1977 roku ustalono z Gminnym Dyrektorem Szkół i Dyrektorem Szkoły w Klukowiczach, iż spowodują wznowienie przez Spółdzielnię Rzemieślniczą w Siemiatyczach robót, a w międzyczasie będą czynione starania o uzyskanie brakujących dwóch ton dwuteownika „160” (na strop nad stołówką) oraz materiałów instalacyjnych na miejscu w Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”.

Pierwszy sekretarz Komitetu Gminnego PZPR w Nurcu Stacji zadeklarował daleko idącą pomoc władz gminnych w kierunku uzyskania niezbędnych materiałów oraz przyspieszenia remontu.

Jak wynika z rozeznania Kuratorium Oświaty i Wychowania stal kształtowa, rury do instalacji centralnego ogrzewania i wodno-kanalizacyjnych w niedużych ilościach można będzie uzyskać w „Centrostalu” — Rejonowy Oddział w Białymstoku, zaś grzejniki i kotły do centralnego ogrzewania (KZ-5) w Hurtowni Artykułów Metalowych i Elektrotechnicznych „Elmet” również w Białymstoku.

Gminny Dyrektor Szkół w Nurcu Stacji został zobowiązany do złożenia zamówienia na brakujące materiały do wymienionych jednostek.

Kuratorium Oświaty i Wychowania ze swej strony będzie czyniło starania w kierunku udzielenia pomocy w ich uzyskaniu.

Kurator Oświaty i Wychowania
Edward Kryński

Да заметкі „ЦІ БУДЗЕ АСВЯТЛЕННЕ?“, „Ніва“ № 35/1122 ад 28 жніўня 1977 года.

Адказвае: URZĄD GMINY W BIELSKU PODLASKIM.

W odpowiedzi na notatkę prasową pt. „Czy będzie oświetlenie?” z 35/1122 numeru tygodnika „Niwa” z dnia 28 VIII 1977 roku, Urząd Gminy wyjaśnia:

Opracowanie dokumentacji na oświetlenie drogi lokalnej z Dubiażyna do Podbiela Urząd Gminy zlecił dla TZUP w Bielsku Podlaskim. Po jej sporządzeniu, do wykonania oświetlenia przystąpią pracownicy Punktu Usługowego Białostockiego Przedsiębiorstwa Elektryfikacji Rolnictwa w Bielsku Podlaskim.

Z up. Naczelnika Gminy
Michał Czołomiej
Sekretarz Biura

„Niwa” — Tygodnik RSW „Prasa—Książka—Ruch”. Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu”, urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36911/36671.

Імпартгумар

Пяць дармаедаў

Толькі скончылася вайна. Мы ехалі на дрогкай растрэсенай машыне. Вакол было пуста, глуха, ціха. У вочы кідаліся закураныя руіны, але не было відаць людзей.

Яшчэ месяц назад тут доўгі час грымеў фронт, а цяпер было спакойна, нібы на мёртвым востраве.

Каля канала спыняемся наліць вады ў радыятар машыны. Не маючы чаго рабіць, мы з адным салдатам вырашылі пакупацца. Прыйшлі на невысокі бераг. Раптам з лазы выбег нейкі звярок і схаваўся ў высокай траве.

— Бадзяжны кот, — сказаў салдат і прыўзняў вінтоўку.

— Пачакай, у гэтым краі пакуль што ўсе бадзяюцца... Каты не гойсаюць пад вадой...

Мы падышлі бліжэй.

Звярок зноў выбег з травы і скокнуў у ваду. Яго прыкрывалі кусты лазы. Мы разгублена пазіралі і нічога не разумелі, а ў гэты момант чацвераногі звярок вылез з вады, трымаючы ў зубах рыбіну, і шмыгнуў у здзічэлую пшаніцу.

Цяпер і я не сумняваўся: гэта была пярэстая, схуднелая кошка. Я ўсё яшчэ не верыў сваім вачам.

— Пачакай, — сунімаў я цярплівага салдата, — пальнуць заўсёды паспееш. Яна ж не для сябе стараецца, ёй хапіла б і аднае рыбкі.

— Ну і дзівак ты, — засмяяўся ён. — Ці не думаеш ты, што кошка некаму пастаўляе рыбу?

Мы спынілі спрэчку. Гэтая здзічэлая кошка зноў забрыла ў ваду і пачала лапамі корпацца ў глеі, як быццам намервалася з яго нешта вылепіць. Як мага вышэй выцягваючы над вадой пыску, надзвычай асцярожна, то застываючы на месцы, то зноў крадком яна набліжалася да берага. Раптам яна нырнула, пасля дзвюма пярэднімі лапамі падняла на паверхню невялікага падлешчыка. Схапіла яго зубамі і, нават не абтрэсшы вады, зніклa ў той таямнічай пшаніцы.

Мы трохі прайшлі за ёй услед. У невялікай яміне, пад адарваным выбуховай хваляй крылом аўтамабіля, сядзелі пяцёра кацянят і грызлі толькі што злоўленую рыбіну. Усе яны былі тлусценькія, прыгожанькія, а іх стракатыя шкуркі блішчалі як памытыя. Яны ўжо не былі такія малыя, гэтыя кацяняты, і маглі б самі знаходзіць ежу... Не здолеўшы з'есці ўсю рыбіну, кацяняты пачалі гуляць, кідацца ёю, лавіць па ўсёй яме.

А тым часам прамоклая да апошняга валаска, згаладалая кошка ляжала побач і паволі ўмывалася, лізала запэцканыя глеем лапы, спрабавала прыгладзіць ускалмачаную шэрстку. Ваду яна, безумоўна, не любіла, і, відаць, прыгадваючы купанне, усё абтрэсвалася і церлася аб траву мокрымі лапамі. Толькі тады, калі яе кацяняты досыць набалаваліся, яна мяўкнула, падабрала рэшткі рыбіны і, прылёгшы, пачала прагна смактаць костачкі.

— Пойдзем, — сказаў салдат, — хай яны сабе... — І дадаў: — Гэтых дармаедаў я з задавальненнем адлупцаваў бы!

Вітаўтас Пяткявічус

...для забівання рабочага часу.

НІЎКА

ТАЙНА

Міколка:

— Тата, што такое тайна?

— Гэта... гэта, ну, такое слова, якое чалавек нават пад катаваннем не павінен гаварыць.

— Вось добра! Значыць, ты не раскажаш маме, што я разбіў слоік з варэннем!

БАБКА ЕЎКА

Сядзіць бабуля каля тэлевізара і глядзіць футбол.

Убягае ўнук у хату і пытае:

— Бабуся, ну што, забілі?..

— Ды не ведаю, ці забілі, але шмат падалі.

З франтавога гумару

ПЕРАХОД ІНІЦЫЯТЫВЫ

Гітлер: Ну як, генерал: ініцыятыва на фронце паранейшаму ў вашых руках?

Генерал: Не, шаноўны фюрэр, яна ў нашых нагах.

...Вырыў яму для бліжняга, а той выкарыстаў яе пад фундамент для ўласнага помніка.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Палкоўнік экзаменуе маладога афіцэра:

— Ваш узвод акружаны з усіх бакоў. Які вы аддадзіце загад?

— На калені, хлопцы, маліцеся!

*

На дыпламатычны прыём у Вашынгтоне ўругвайскі ваенны аташэ з'явіўся ў мундзіры, на якім было поўна ордэнаў і медалёў.

— Напэўна, вам дорага давялося заплаціць за свае ўзнагароды? — спытала яго адна з запрошаных дам.

— Семдзесят пяць песо за ўсе, — адказаў генерал.

*

Лейтэнант правярае, як маладыя салдаты засвоілі тэму заняткаў.

— Што б вы зрабілі ў ваенны час, каб нашы чыгуначныя дарогі не даставіся праціўніку?

— Я б спаліў усе чыгуначныя білеты...

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Хрысціны Ігнацюк з Пухлоў і Алі Васілюк з Курашава змяшчаем песню

STRZELEC PODHALAŃSKI

Hej, prosiłże pieknie baca, bym owiec pilnował,
ale mnie się orle pióro najbardziej podoba.
Hej, podoba mi się pióro, ale z kapeluszem,
wezmę chleba, wezmę sera za strzelcami ruszę.

Ja nie pański, nie hetmański,
jeno harny, wolny strzelec podhalański!

Hej, zwabiła mnie dziewczyna na pachnące siano,
przy księżycu całowałem, lecz uciekłem rano.
Takie miała cudowności, że się w głowie miesza,
a przy wojsku mniej słodyczy, lecz robota lżejsza.

Ja nie pański...

Hej, kazali ojciec, matka sad i dom ogrodzić,
pól od szkody przypilnować i z kołatką chodzić.
Hej, karabin wezmę w ręce i odejdę z wojskiem,
sady, pola osłonimy a za jedno — Polskę!

Ja nie pański...

ГУМАР З

НАВУЧЫЎ

Адзін салдат вельмі дрэнна страляў. А унтэр страляў яшчэ горш, але вырашыў навучыць салдата:

— Ах ты ж, недародак, я табе пакажу, як трэба цаляць!

Выстраліў раз. Не трапіў.

— Вось ты так страляеш!

Выстраліў другі раз. Не трапіў.

— Вось таварыш твой так страляе!

Выстраліў трэці раз. Зноў не трапіў.

— Вось яфрэйтар так страляе!

Нарэшце за чацвертым разам трапіў:

— Вось так ты і павінен страляць!

КУРʼЁЗЫ

ПЕРАМОГІ

Кацярына Крыён, 60-гадовая француженка, эксперт па пытаннях моды і касметыкі, піша на старонках парыжскай газеты „Пары жур": „Французянкі трацяць двойчы больш грошай на падтрыманне сваёй прыгажосці, чым армія — на сваё ўзбраенне. А тым часам, яны робяць значна больш заваёў".

ПРЫЧЫНА ЗАХВОРВАННЯ

У адной марсельскай бальніцы на таблічках, што вісяць над ложкам кожнага хворага, пішацца не толькі прозвішча і дыягназ, а і прычына захворвання. Нядаўна на адной з такіх таблічак можна было прачытаць: "Генры Дзюваль, чатыры зламаныя рэбры, пацалунак за рулём пры хуткасці 100 кіламетраў на гадзіну".

НЕ ПРАДБАЧАНАЕ ПРАГНОЗАМ

Англійскі метэаролаг Рэй Кампрэй прадбачыў для адной акругі дрэнную пагоду. Прагноз спраўдзіўся. Цяпер уладальнікі гасцініц у той акрузе дамагаюцца, каб Кампрэя звольнілі з пасады, бо ён распалохаў сваім прагнозам усіх курортнікаў і турыстаў.

МУЖЫ

У адным з лонданскіх жаночых клубаў сабраліся на гутарку ўсе яго члены. Пад бурлівыя воплескі прысутных адна з аратарак заявіла: „Мужаў, якіх ніколі няма дома, лягчэй цярпець, чым тых, якія ўвесь час швэндаюцца па хаце".

Як толькі ў цябе ворагаў стане больш, чым сябраў, памяняй іх месцамі.